

**Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Факультет аграрної економіки та менеджменту
Кафедра обліку та економіко-правового забезпечення
агропромислового бізнесу**

МЕЛЬНИК Ольга Іванівна

**ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ
ПІДПРИЄМСТВА/
INFORMATIONAL BASIS AND ANALYSIS OF ENTERPRISE'S
FINANCIAL POSITION**

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Освітньо-професійна програма «Облік і правове забезпечення
агропромислового бізнесу»

Випускна кваліфікаційна робота за освітнім ступенем «магістр»

Виконала студентка групи
ОПЗзм – 21 О.І. Мельник

Науковий керівник:
к.е.н., доцент І.В. Спільник

Допущено до захисту
«__» _____ 2018 р.
Завідувач кафедри
_____ Р.Ф. Бруханський

Тернопіль – 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1. Фінансова звітність підприємства: природа, склад, порядок складання та подання	7
1.2. Особливості фінансової звітності малого підприємства	18
1.3. Значення, зміст та завдання аналізу фінансового стану підприємства	25
Висновки до розділу 1	32
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ДЖИВАЛЬДІС»	35
2.1. Загальна характеристика підприємства	35
2.2. Аналіз фінансових результатів підприємства	39
2.3. Аналіз фінансового стану підприємства	47
Висновки до розділу 2	59
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	63
3.1. Актуальні проблеми формування фінансової звітності підприємства	63
3.2. Основні напрями удосконалення методики аналізу фінансової звітності підприємства	74
3.3. Шляхи поліпшення управління діяльністю підприємства	85
Висновки до розділу 3	9
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	97
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	103
ДОДАТКИ	110

ВСТУП

Актуальність теми дослідження Особливістю формування цивілізованих ринкових відносин в Україні є посилення впливу таких чинників, як жорстка конкурентна боротьба, технологічні зміни та постійне вдосконалення методів технічної обробки економічної інформації. Середовище, в якому функціонують вітчизняні підприємства характеризуються також безперервними нововведеннями в податковому законодавстві, змінами процентних ставок та валютних курсів, а також різкими коливаннями цін на ресурси та відносно високим темпом інфляції.

При переході до ринкових відносин вітчизняні підприємства зіткнулись з проблемою невпевненості у ділових партнерах, у законодавчій базі, політиці держави, з невизначеністю майбутніх доходів і витрат, а отже, і перспектив діяльності підприємства. Значною мірою ефективність управлінських рішень залежить від повноти та достовірності використаних при їх обґрунтуванні інформаційних ресурсів, цінність яких визначається здатністю об'єктивно відображати процеси, які відбуваються як на окремому підприємстві, так і в різних галузях економіки, регіонах та країні в цілому.

Важливим джерелом такого інформаційного забезпечення є дані бухгалтерського обліку, які узагальнюються у звітність. При цьому, звітність, з одного боку, повинна об'єктивно відображати процеси, що відбуваються на підприємстві, а з іншого – задовольняти вимоги щодо обсягу інформації, необхідного для прийняття управлінських рішень на мікро- та макрорівнях.

Виявлення та об'єктивне відображення фінансового стану підприємства дозволяє власникам, керівникам, партнерам по бізнесу, банкам визначати надійність, стабільність даного підприємства, оцінювати ефективність використання фінансових ресурсів, спрогнозувати фінансові результати його діяльності.

Фінансовий стан підприємства характеризується ступенем його прибутковості та оборотності капіталу, фінансової стійкості та динаміки

структури джерел фінансування, здатності розраховуватися за борговими зобов'язаннями. Ці призвідники дозволяють визначити недоліки у діяльності підприємства і шляхи їх подолання. Комплексний і систематичний підхід управління фінансовим станом на основі його аналізу дозволить підприємству успішно розвиватись у довгостроковій перспективі. Зазначені обставини обумовлюють актуальність обраної теми дипломної роботи.

Ступінь розробленості проблеми Проблема оцінки фінансового стану підприємства постійно перебуває у центрі уваги наукових досліджень. Окремі теоретичні та методичні аспекти діагностики та управління фінансовим станом підприємства розглядаються в наукових працях провідних науковців Л.А. Бернстайна, І.О. Бланка, К. Уолша, Э. Хелферта, Р. Холта, Г.В. Савицької, В.В. Ковалева, А.Д. Шеремета, Є.В. Мниха, С.І. Шкарабана, І.В. Спільник, О.М. Загородної та інші. Проте, незважаючи на те, що трактування поняття «фінансовий стан підприємства» було розглянуто багатьма науковцями, спостерігаються значні розбіжності як у трактуванні даного поняття, так і у визначенні складу показників аналізу фінансового стану та їх критичних значень. Аналіз напрацювань у цій сфері дозволяє зробити висновок, що дослідження зосереджуються лише на окремих напрямках без їхнього синтезованого подання.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є дослідження інформаційної бази та аналізу фінансового стану, висвітлення його чинної методики та пошук напрямків зміцнення підприємства за результатами проведення.

Завдання випускної кваліфікаційної роботи Визначена мета формулює зміст дослідження, що полягає у поетапному розв'язанні таких завдань:

- з'ясувати природу, склад, порядок формування та подання фінансової звітності підприємств;
- визначити особливості фінансової звітності малого підприємства;
- дослідити значення, зміст та завдання аналізу фінансової звітності підприємства;
- дати коротку характеристику підприємства;

- здійснити оцінку фінансових результатів підприємства;
- провести аналіз фінансового стану підприємства;
- виявити актуальні проблеми формування фінансової звітності підприємства;
- визначити основні напрями удосконалення методики аналізу фінансової звітності підприємства.
- окреслити шляхи поліпшення управління діяльністю підприємства.

Предметом дослідження визначено теоретичні і прикладні аспекти інформаційної бази та аналізу фінансового стану підприємства.

Об'єктом дослідження є інформаційно-аналітичне забезпечення управління фінансовим станом ПП «Дживальдіс».

Методом дослідження роботи є комплексне системне вивчення фінансового стану підприємства з використанням загально наукових (спостереження, порівняння, формалізація, моделювання, індукція, дедукція, аналіз, синтез, історичний та логічний підхід), економіко-математичних, облікових, аналітичних, статистичних та інших спеціальних прийомів для оцінки ефективності його фінансово-господарської діяльності.

Інформаційною базою дослідження є законодавчо-нормативна база щодо формування та аналізу фінансової звітності підприємства; підручники; монографії; автореферати дисертаційних робіт; статті вітчизняних і зарубіжних учених з питань теорії та методології формування фінансової звітності та її аналізу, опубліковані в періодичних фахових виданнях і збірниках наукових праць; матеріали науково-практичних конференцій тощо.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні подальшого розвитку методичних та організаційних положень формування інформаційної бази та аналізу фінансового стану підприємств.

Практична цінність роботи: отримані результати дослідження повинні забезпечити покращення достовірності та аналітичності інформації, що відображається у фінансовій звітності, підвищити ефективність фінансового управління підприємства.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків та списку використаних джерел. Основний зміст викладено на 102 сторінках друкованого тексту, у тому числі 22 таблиці та 20 рисунків.

Робота містить 12 додатків, список використаних джерел, що нараховує 94 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО–МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Фінансова звітність підприємства: природа, склад, порядок складання та подання.

У сучасних умовах діяльність підприємства все більше залежить від економічної інформації, яка впливає як на ефективність прийнятих економічних рішень, так і на результати фінансової діяльності підприємства.

При цьому велике значення надається достовірності, повноті та прозорості інформації, джерелом якої є фінансова звітність.

Фінансова звітність виступає необхідним та важливим елементом інформаційного забезпечення фінансового планування, аналізу та прогнозування, є основним джерелом інформації при здійсненні управління господарською діяльністю суб'єкта господарювання.

З використанням фінансової звітності можна не лише сформулювати висновки про діяльність підприємства в минулих періодах, визначити заходи, спрямовані на покращення ефективності діяльності підприємства в майбутньому, а й здійснити оцінку ефективності фінансово–господарської діяльності підприємства загалом, вивчити та дослідити механізми керування власним капіталом та прибутком підприємства, що має важливе значення для власників підприємства, його потенційних інвесторів та партнерів по бізнесу.

Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», юридичні особи всіх організаційно-правових форм та видів власності в Україні, повинні здійснювати бухгалтерський облік і подавати всі види звітності: фінансову, статистичну та податкову [54].

Державні органи, що встановлюють форми фінансової звітності для різних суб'єктів господарювання, наведені на рис. 1.1.

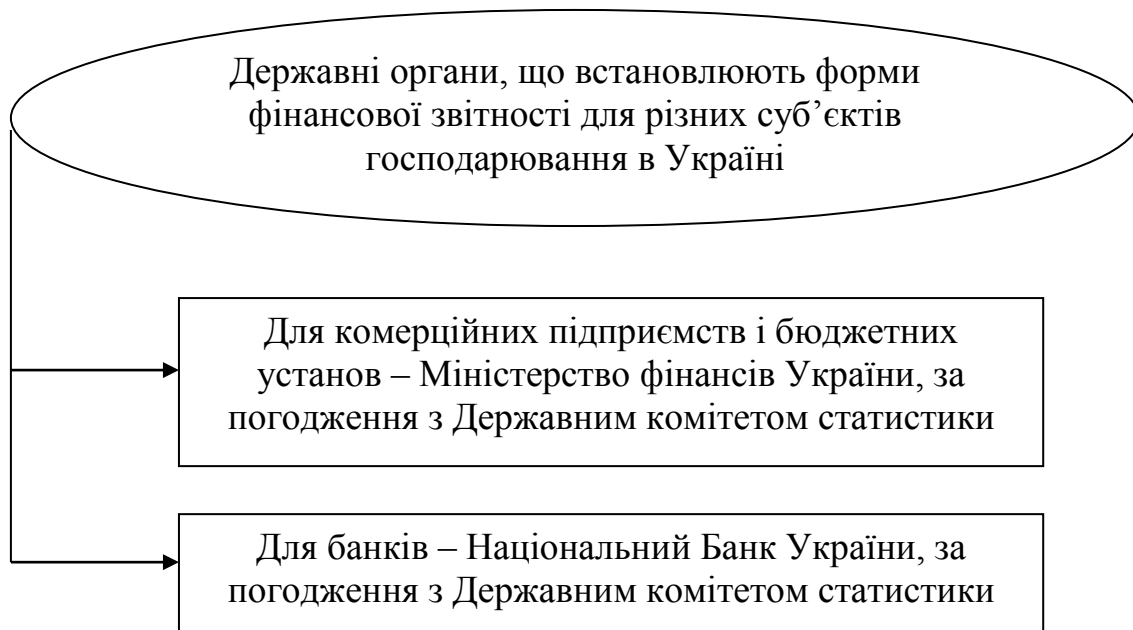

Рис. 1.1. Державні органи, що встановлюють форми фінансової звітності для різних суб'єктів господарювання в Україні*

*Складено автором за даними [19, с. 35]

Загалом фінансову звітність можна охарактеризувати як сукупність узагальнюючих даних бухгалтерського обліку, що систематизовані та наведені у певному вигляді, та надають користувачам відомості про фінансовий стан підприємства, результати його фінансової діяльності, а також про зміну грошових коштів та власного капіталу підприємства за певний період для прийняття цим користувачем певних рішень.

В економічній літературі немає єдиного підходу до визначення сутності фінансової звітності підприємства.

Вітчизняні та зарубіжні вчені ототожнюють її з різноманітними поняттями, зокрема: складова методу бухгалтерського обліку; документ; система показників; бухгалтерська звітність; інформація та інформаційна модель підприємства (табл. 1.1.).

Вимоги до формування фінансової звітності підприємства містить Національне положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [57, Ст. 665].

Таблиця 1.1.

Підходи до визначення сутності поняття «фінансова звітність» *

Автор (група авторів), нормативний акт	Точка зору
Звіти	
Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку [18, С. 65]	Звіти, що відповідають вимогам тих користувачів, які не можуть витребувати звітів, сформованих з урахуванням їхніх конкретних потреб
Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [54]	Бухгалтерська звітність, яка формує інформацію про результати діяльності, фінансовий стан та зміну грошових коштів підприємства за певний період
Білик М.Д. [11, С. 65]	Сукупність форм звітності, які складені на підставі показників фінансового обліку для одержання користувачем узагальненої інформації про фінансову діяльність підприємства, а також зміни у його фінансовому стані за певний звітний період
Система показників	
Власова Н. О. [19, С. 18]	Сукупність узагальнюючих показників бухгалтерського обліку, що складені у формі звітності, які дають користувачам дані про фінансовий стан підприємства, результати його діяльності, зміну грошових коштів та власного капіталу підприємства за певний період для ухвалення користувачами певних рішень
Воронко О. С. [20, С. 39]	Система реєстрів зведених показників за певний період, що окреслюють статистику та динаміку об'єктів бухгалтерського обліку.
Косова Т. Д. [36, С. 126]	Самостійна сукупність показників, необхідних для інформаційного забезпечення менеджменту, що не може рахуватися складовим елементом бухгалтерського обліку
Аніловська Г. Я. [5, С. 165]	Сукупність узагальнюючих показників бухгалтерського обліку, що згруповані у формі звітності, які дають користувачам інформацію про фінансове становище, результати діяльності, зміни грошових коштів та власного капіталу підприємства
Інформація	
Магопець О. А. [43, С. 63]	Певні інформаційні моделі суб'єктів господарювання
Городня Т. А. [22, С. 183]	Згруповане подання інформації про фінансове становище та фінансові результати діяльності підприємства

* Складено автором за даними [5;3;19;25;11;18;54;43;22]

Користувачів фінансової звітності поділяють на зовнішніх та внутрішніх (рис. 1.2.).

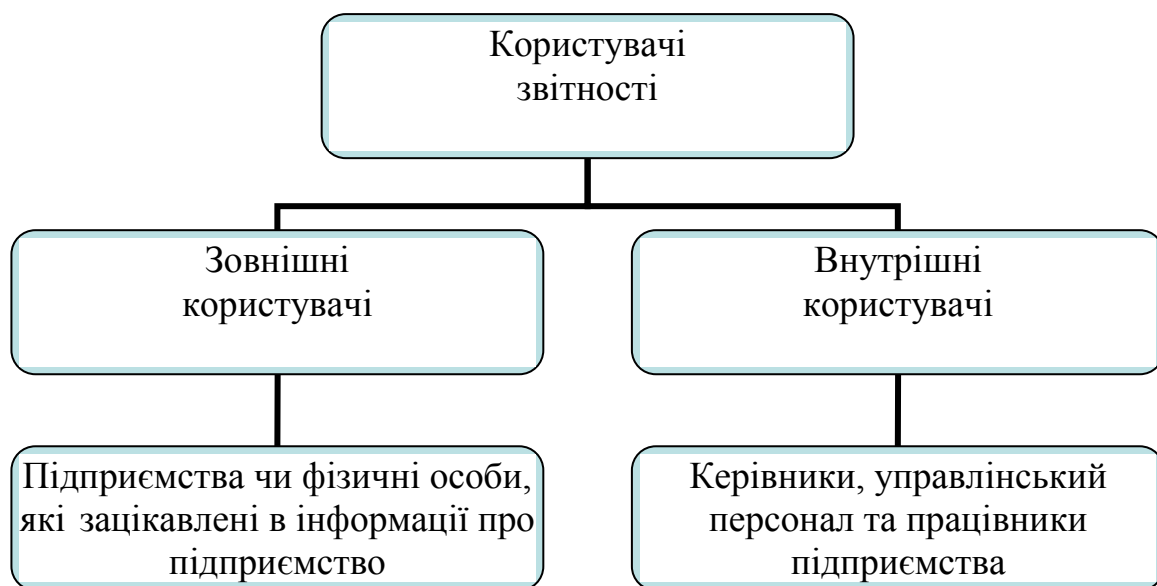

Рис. 1.2. Користувачі фінансової звітності підприємства*

*Складено автором за даними [16, с. 28]

Інтереси та потреби користувачів фінансової звітності наведені в Додатку А.

Фінансова звітність підприємства в Україні формується з:

- балансу (звіту про фінансовий стан);
- звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід);
- звіту про рух грошових коштів;
- звіту про власний капітал;
- приміток до фінансової звітності.

Склад фінансової звітності підприємства та періоди її подання наведені в табл. 1.3.

Згідно з НП(С)БО 1, Баланс (Звіт про фінансовий стан) – це звіт про стан підприємства, що показує на певну аналізовану дату його активи, зобов'язання та власний капітал [57].

Слово актив походить від латинського «activus» та перекладається як той, що діє, знаходиться у постійному русі.

Цей термін застосовується для позначення першої частини Балансу, де наводяться в структурованому вигляді активи підприємства.

Таблиця 1.3.

Склад фінансової звітності підприємства та періоди її подання за Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1*

Назва форм фінансової звітності	Періоди подання	
	За квартал	За рік
Баланс (Звіт про фінансовий стан) (форма №1)	+	+
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (форма №2)	+	+
Звіт про рух грошових коштів (форма №3)	–	+
Звіт про власний капітал (форма №4)	–	+
Примітки до річної фінансової звітності (форма №5)	–	+
Інформація за сегментами (форма №6)	–	+

*Складено автором за даними [42; 40]

Слово пасив – від латинського «passivus» – означає бездіяльний, той що знаходиться у спокої. Це слово використовується для назви другої частини Балансу, в якій наводяться в структурованому вигляді зобов'язання та власний капітал підприємства.

Структура Балансу (форми №1) підприємства наведена в Додатку Б.

Звіт про фінансові результати – це звіт про доходи, витрати та результати діяльності підприємства.

Метою складання Звіту про фінансові результати є надання користувачам повної, достовірної інформації про доходи, витрати, прибутки, збитки та сукупний дохід підприємства за певний період.

Категорії Звіту про фінансові результати наведені в Додатку В.

Звіт про рух грошових коштів належить до річної фінансової звітності, що затверджено Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [54].

Метою складання Звіту про рух грошових коштів є висвітлення повної та достовірної інформації про зміни, що відбулися у структурі грошових коштів підприємства за певний період. Підприємство розгорнуто відображає суми

доходів та видатків, що з'являються у результаті фінансової, інвестиційної та операційної діяльності.

Якщо рух грошових коштів внаслідок однієї операції містить суми, які стосуються різних видів діяльності, то ці суми відображаються окремо у складі певних видів діяльності. Внутрішні видозміни у структурі грошових коштів підприємства до звіту про рух грошових коштів не включаються.

Структура Звіту про рух грошових коштів наведена на рис. 1.5.

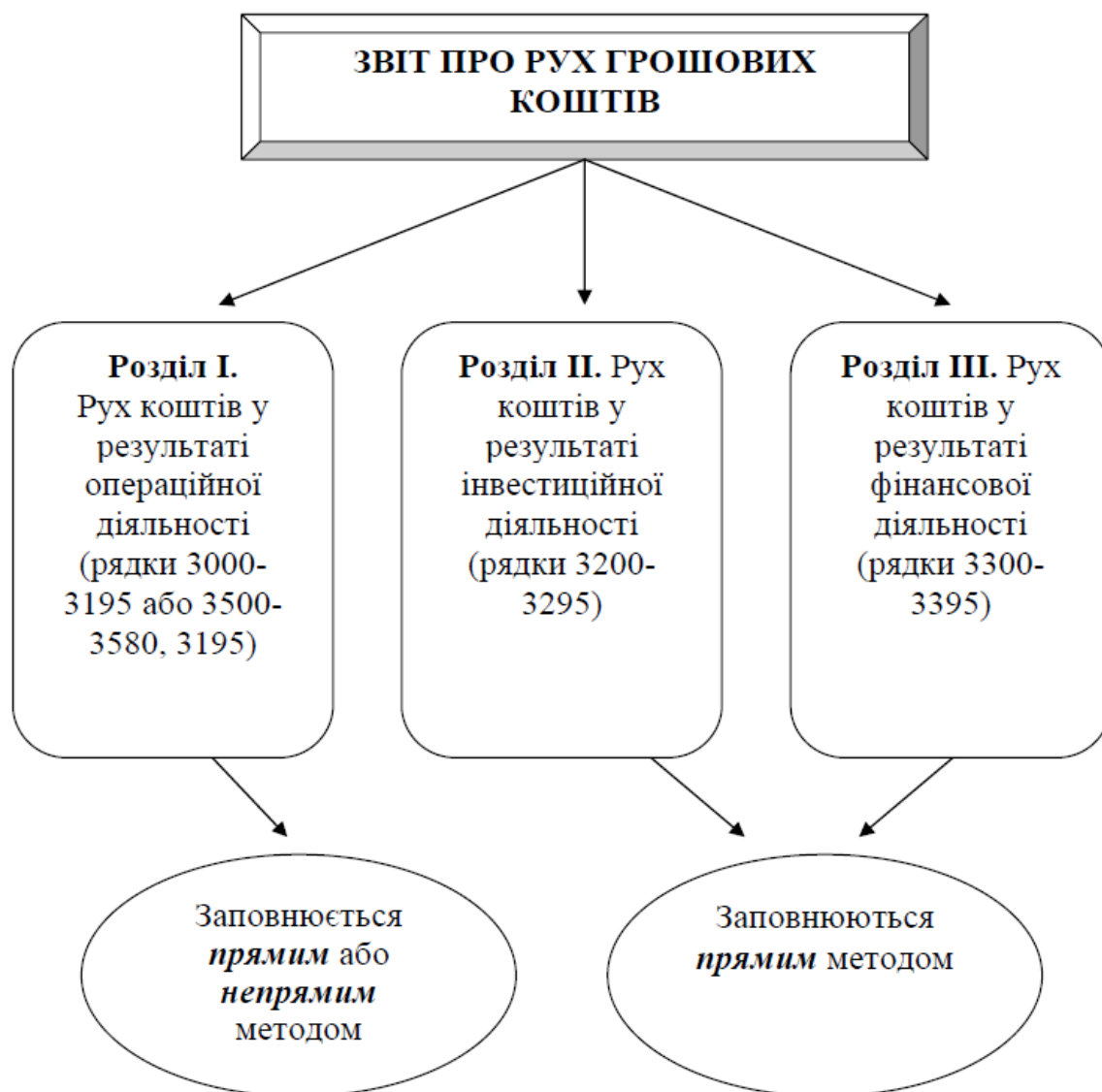

Рис. 1.5. Структура Звіту про рух грошових коштів підприємства*

*Складено автором за даними [34, с. 176]

Власний капітал – це залишок в активах підприємства після вирахування його зобов'язань.

Зміст, структура та методика формування Звіту про власний капітал визначені НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [57]. Цей звіт належить до складових елементів річної фінансової звітності підприємства.

Метою складання Звіту про власний капітал є відображення достовірної інформації про зміни, що відбулися протягом певного періоду у структурі власного капіталу підприємства. Власний капітал є основою для початку діяльності підприємства та майбутніх виробничих процесів, а також одним з найважливіших показників.

Примітки до фінансових звітів – це комплекс показників та пояснень, що забезпечують деталізацію та обґрунтованість елементів фінансових звітів. У примітках до фінансової звітності відображаються дані про умови та призначення застосування будь-якої складової власного капіталу (за винятком зареєстрованого капіталу) [5, с. 69].

Фінансова звітність має бути вірогідною. Інформація, що наведена у фінансовій звітності, є достовірною в тому випадку, якщо вона не містить помилок та викривлень, що можуть мати вплив на ухвалення рішення користувачів звітності.

Фінансова звітність повинна давати користувачам можливість зіставляти:

- фінансові звіти підприємства за будь-які періоди;
- фінансові звіти різних підприємств.

Фінансова звітність підприємства формується з додержанням наступних принципів:

- автономності підприємства. Кожне підприємство є юридичною особою, що відмежована від власників. У зв'язку з цим, особисте майно та зобов'язання власників не повинні наводитись у фінансовій звітності підприємства;
- безперервності діяльності. Прогнозує оцінку активів та зобов'язань підприємства, враховуючи те, що його діяльність буде проводитися й надалі;

– періодичності. Означає поділ діяльності підприємства на періоди для можливості формування фінансової звітності;

– історичної (фактичної) собівартості. Вказує на перевагу оцінки активів, шляхов зіставлення витрат на їх придбання та виробництво;

– зіставності витрат та доходів. Для розрахунку фінансового результату певного періоду необхідно порівняти доходи з витратами, що були понесені для отримання цих доходів. Доходи та витрати відображаються в обліку та звітності у момент їх формування. При цьому не враховується час надходження коштів;

– повного відображення. Фінансова звітність повинна відображати всю інформацію про теперішні та майбутні результати операцій та подій, що можуть мати вплив на рішення, що ухвалюються на основі звітності;

– послідовності. Передбачає постійне використання облікової політики, що була обрана підприємством. Зміну облікової політики необхідно обґрунтувати та навести у фінансовій звітності;

– обачності. Методи оцінки, що використовуються в бухгалтерському обліку, повинні не допускати заниження оцінки зобов'язань та витрат, а також завищення оцінки доходів та активів підприємства;

– переваги сутності над формою. Операції повинні відображатися відповідно до їх суті, а не тільки впливаючи з юридичної форми;

– єдиного грошового виміру. Передбачає визначення та підсумовування всіх здійснених господарських операцій у його фінансовій звітності в єдиному грошовому вимірі [16, с. 27].

Фінансову звітність згідно міжнародних стандартів формують підприємства, які:

- згідно із законодавством повинні їх застосовувати;
- ухвалили таке рішення, що було закріплено в обліковій політиці, самостійно.

У відповідності до міжнародного стандарту фінансової звітності 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності»,

підприємства, які використовують міжнародні стандарти фінансової звітності та надають першу річну фінансову звітність за міжнародними стандартами, у Балансі відображають дані на початок та кінець певного звітного періоду, а також на дату, коли відбувся перехід на міжнародні стандарти фінансової звітності [28, с. 64].

Порівняння складу фінансової звітності наведено в табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Порівняння складу фінансової звітності за національними та міжнародними стандартами*

За НП(С)БО	За МСБО та ФЗ
Баланс (Звіт про фінансовий стан)	Баланс (Звіт про фінансовий стан на кінець періоду)
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)	Звіт про прибутки і збитки (Звіт про сукупні доходи за період)
Звіт про рух грошових коштів	Звіт про рух грошових коштів (Звіт про рух грошових коштів за період)
Звіт про власний капітал	Звіт про зміни в капіталі (Звіт про зміни у власному капіталі за період)
Примітки до фінансової звітності	Примітки, що передбачають стисле відображення суттєвих облікових політик та інші роз'яснення
	Звіт про фінансовий стан на початок найбільш раннього періоду, що порівнюється, коли підприємство використовує облікову політику ретроспективно або формує ретроспективний перерахунок складових своєї фінансової звітності, або коли він здійснює перекласифікацію статей фінансової звітності

*Складено автором за даними [75, с. 167]

У фінансовій звітності обов'язково висвітлюється інформація, розкриття якої передбачають національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку або міжнародні стандарти фінансової звітності.

Інформація, що висвітлюється, наводиться прямо у фінансових звітах або розкривається у примітках до фінансової звітності.

У фінансовій звітності обов'язково висвітлюється інформація, розкриття якої передбачають національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку або міжнародні стандарти фінансової звітності.

Етапи щодо підготовки, формування та надання фінансової звітності наведені в Додатку Г.

Згортання статей активів та витрат, доходів та зобов'язань підприємства в фінансовій звітності є недозволеним, крім випадків, що передбачені певними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності.

Підприємства мають право коригувати бланки форм фінансової звітності:

– викреслювати з них рядки, які залишаються незаповненими з періоду в період.

– додавати статті зі збереженням їх назви та коду рядка з переліку додаткових статей фінзвітності, наведених у додатку 3 до НП(С)БО 1, у разі якщо інформація є суттєвою [57].

Суттєвою є інформація, відсутність якої може мати вплив на ухвалення рішення користувачів фінансової звітності підприємства.

База та межі суттєвості для господарських операцій, подій та фінансової звітності можуть відрізнятися (табл. 1.5).

Таблиця 1.5.

Рекомендовані межі суттєвості для фінансової звітності підприємства*

Форма звіту	Діапазон суттєвості статей
Баланс	до 5% підсумку Балансу або до 15% підсумку класу активів, власного капіталу, класу зобов'язань
Звіт про фінансові результати	до 5% суми чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) або до 25% фінансового результату від операційної діяльності
Звіт про рух грошових коштів	до 5% суми чистого руху грошових коштів від операційної діяльності
Звіт про власний капітал	до 5% розміру власного капіталу підприємства

*Складено автором за даними [36, с. 287]

Звітним періодом для надання фінансової звітності є календарний рік. Проміжна фінансова звітність у складі Балансу та Звіту про фінансові результати складається ще й щоквартально.

Складають фінансову звітність за рік наростаючим підсумком із початку року, а Баланс – на конкретну дату (за рік – на 31 грудня звітного року).

При поданні фінансової звітності слід враховувати додаткові вимоги, затверджені різними нормативними актами:

1. Усі юридичні особи та представництва нерезидентів, крім надання фінансової звітності до органів статистики та Державної фіскальної служби України, подають річну фінансову звітність також і до органів, до сфери управління яких вони відносяться, а також трудовим колективам і власникам – у строк до 28 лютого року, що настає за звітним (п. 2.5 Порядку, затвердженого постановою КМУ від 28 лютого 2000 року № 419) [60].

2. Банки річну та консолідовану річну фінансову звітність подають до територіальних відділень Національного Банку України не пізніше 30 квітня року, що настає за звітним (п. 2 Порядку № 419) [60].

3. Об'єднання підприємств, створені на добровільних засадах, власну річну та зведену річну звітність подають до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України та Міністерства фінансів України (якщо це передбачено в установчих документах) не пізніше 15 квітня року, що настає за звітним (п. 8 Порядку № 419) [60].

4. Підприємства, у яких є дочірні підприємства, консолідовану річну звітність подають власникам у терміни, визначені ними, але не пізніше 15 квітня року, що настає за звітним (п. 1 ст. 12 розд. IV Закону № 996) [3].

5. Усі підприємства, за винятком бюджетних установ, не пізніше 1 червня року, що настає за звітним, подають фінансову звітність, що складається з Балансу та Звіту про фінансові результати державному реєстратору (п. 3 ст. 14 розд. IV Закону № 996) [54].

Датою надання фінансової звітності вважається день фактичного її передання за належністю, а у разі надсилання поштою – дата одержання

адресатом звітності, зазначена на штампелі підприємства зв'язку, що обслуговує адресата.

Публічні акціонерні товариства, підприємства – емітенти іпотечних облігацій, іпотечних сертифікатів, облігацій підприємств, сертифікатів фондів операцій із нерухомістю, а також банки та інші фінансові установи, страхові компанії, професійні учасники фондового ринку повинні не пізніше ніж до 30 квітня року, що наступає за звітним роком, поширити річну фінансову звітність та річну консолідовану фінансову звітність на власній веб-сторінці з публікацією в періодичних або неперіодичних виданнях, разом із аудиторським висновком [54].

Терміни подання фінансової звітності наведені в Додатку Д.

Якщо термін подання фінансової звітності припадає на неробочий день, у такому разі строк подання переноситься на перший після вихідного робочий день [60].

Отже, формування фінансової звітності є завершальним пунктом облікового процесу підприємства. Воно здійснюється за допомогою показників бухгалтерського обліку для того, щоб задовольнити інформаційні потреби різних зовнішніх та внутрішніх користувачів.

Звітність підприємства є важливим та необхідним інструментом системи управління. Вона складається на завершальному етапі облікового процесу на підприємстві та є впорядкованим узагальненням показників, що характеризують діяльність підприємства за певний період.

1.2. Особливості фінансової звітності малого підприємства

Суб'єкти господарювання в Україні, відповідно до ст. 55 Господарського кодексу України, залежно від кількості працівників та доходів від господарської діяльності протягом одного року можуть відноситися до суб'єктів малого підприємництва [23, с. 55]. У свою чергу суб'єкти малого

підприємництва поділяються на суб'єктів мікропідприємництва, середнього та великого підприємництва.

Суб'єкти малого підприємництва мають суттєве значення в ринковій економіці кожної країни, в тому числі і України. Без них ринкова економіка неспроможна функціонувати та розвиватися, адже вони створюють необхідну атмосферу конкуренції, здатні швидко реагувати на будь-які зміни споживчого попиту, створюють додаткові робочі місця, є основним джерелом формування середнього класу.

Ефективна дія господарського механізму країни передбачає адекватне та комплексне забезпечення учасників ринку необхідною інформацією, яка здебільшого, зосереджена та розкривається у фінансовій звітності суб'єктів господарювання, в тому числі і суб'єктів малого підприємництва.

Фінансова звітність покликана задовольняти інформаційні потреби суб'єктів економічних відносин у процесі прийняття економічних рішень. Від того, наскільки реально фінансова звітність відбиває фінансовий стан підприємства на певний момент часу і результати його діяльності за певний період часу залежить правильність рішень, прийнятих її користувачами.

Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва складають та подають лише юридичні особи.

До суб'єктів мікропідприємництва – юридичних осіб належать підприємства будь-якої форми власності та організаційно-правової форми, де середня кількість робітників за календарний рік не більша 10 осіб та дохід за один рік від здійсненої діяльності не більший за суму, розраховану згідно середньорічного курсу Національного банку України, що відповідає в еквіваленті 2 мільйонам євро.

Суб'єктами малого підприємництва – юридичними особами є підприємства всіх організаційно-правових форм та форм власності, де середня чисельність працюючих за календарний рік не більша за 50 осіб та дохід за один рік від здійснення діяльності не більший за суму, розраховану за

середньорічним курсом Національного банку України, що відповідає в еквіваленті 10 мільйонам євро .

Згідно зі с т.4 Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 р. № 4618–VI [64], суб'єкти малого підприємництва в Україні можуть застосовувати спрощену форму обліку та звітності, а саме подавати Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва, який затверджений П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» [59].

Спрощена форма бухгалтерського обліку та звітності може використовуватися як альтернатива поруч із загальноприйнятою формою бухгалтерського обліку малого підприємства.

Спрощена форма фінансового звіту надає можливість малому підприємству вести менш детальний облік, ніж при звичайних умовах.

Проте, фінансовий звіт малого підприємства, аналогічно фінансовій звітності загалом, представляє собою систему підсумкових даних, що окреслюють підсумки діяльності малого підприємства за певний період.

Головною метою формування фінансового звіту суб'єктів малого підприємництва є гарантування загальних інформаційних потреб широкої сфери користувачів про фінансовий стан і результати діяльності малого підприємства для ухвалення управлінських рішень.

Згідно з Положенням (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» встановлюється форма:

- фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва, що складається з Балансу (форма № 1-м) та Звіту про фінансові результати (форма № 2-м);
- спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва, що складається з Балансу (форма №1-мс) та Звіту про фінансові результати (форма №2-мс).

Спільні та відмінні риси вищевказаних форм наведені в Додатку Е.

Баланс (ф. №1-м) має деяку відмінність від Балансу (ф. №1) за рахунок скорочення певних рядків. Це пояснюється тим, що його було пристосовано під

особливості спрощеного плану рахунків. Тому він має менше рядків, показники в яких більш узагальнені. Але коди рядків при цьому зберігаються.

У Звіті про фінансові результати за спрощеною формою ф. № 2-м, на відміну від ф. №2, присутній тільки один розділ. Суть звіту полягає в об'єднанні двох розділів звіту в один та в іншому підході до утворення даних доходів і витрат.

Так, у звіті, насамперед, наводяться дані про доходи від реалізації товарів (робіт, послуг), а потім вже інформація про інші доходи, та розраховується загальна сума чистих доходів за певний звітний період.

Окремо наводиться інформація про витрати та особливості коригування суми чистого прибутку (збитку) на збільшення (або зменшення) залишків незавершеного виробництва та готової продукції.

Зосередимо свою увагу безпосередньо на порівнянні Балансу та Звіту про фінансові результати, які передбачені Фінансовим звітом суб'єкта малого підприємництва та Спрощеним фінансовим звітом суб'єкта малого підприємництва (Додаток Є).

З табл. додатку Є видно, що у Балансі (форма № 1-мс) є лише 2 розділи активу та 3 розділи пасиву, на відміну від Балансу (форма № 1-м). Що стосується Звіту про фінансові результати, то форми № 1-м та 1-мс за структурою подібні між собою.

Згідно із П(С)БО 25, Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва (ф. № 1-м та 2-м) формують підприємства:

– суб'єкти малого підприємництва – юридичні особи, що визначені такими згідно до законодавства, за винятком страхових компаній, ломбардів, довірчих товариств, банків, небанківських фінансових закладів, інших фінансово–кредитних установ, що займаються обміном іноземної валюти, є імпортерами та виробниками підакцизних товарів, а також суб'єктів підприємництва, у зареєстрованому капіталі яких частка вкладів, що припадає юридичним особам- засновникам та учасникам цих підприємств, більша за 25 відсотків;

– представництва іноземних суб'єктів підприємництва [59].

Методика формування фінансового звіту малих підприємств залежить від того, який було обрано підприємством план рахунків.

Малі підприємства мають право вибору системи рахунків бухгалтерського обліку, а саме:

а) план рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Мінфіну України від 30.11.1999 р. № 291 [31]:

– застосування одночасно рахунків класів 8 «Витрати за елементами» та 9 «Витрати діяльності»;

– застосування лише рахунків класу 9 «Витрати діяльності»;

– застосування лише рахунків класу 8 «Витрати за елементами»;

б) план рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва, затверджений наказом Міністерством фінансів України від 19.04.2001 № 186 [62].

Спрощений план рахунків вирізняється від повного плану рахунків числом рахунків, на яких акумулюється та систематизується сумарна інформація про однотипні об'єкти обліку. З метою забезпечення необхідного вичленовування обліково-економічної інформації, підприємства мають можливість додавати до спрощеного плану рахунків субрахунки, відповідно до призначення рахунків і потреб керівництва.

Спрощений фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва (ф. №1-мс та 2-мс) складають малі підприємства, що відповідають критеріям, визначеним п. 154.6 ст. 154 Податкового кодексу України, та можуть використовувати спрощений облік доходів і витрат діяльності [53, Ст. 154].

До числа таких підприємств належать платники податку на прибуток, у яких розмір доходів кожного звітного податкового періоду загалом з початку року не перевищує трьох мільйонів гривень та нарахованої за кожний місяць звітного періоду заробітної плати (доходу) працівників підприємства є не

меншим, ніж дві мінімальні заробітні плати, розмір якої визначено законодавством, та які відповідають одній із таких вимог:

- а) створені згідно з чинним законодавством після 1 квітня 2011 року;
- б) працюючі, де впродовж трьох послідовних минулих років (або впродовж усіх минулих періодів, якщо з моменту їх утворення минуло менше трьох років), обсяг щорічних доходів не повинен бути більший за три мільйони гривень, та у яких середньооблікова кількість штатних працівників впродовж цього періоду не була більша 20 осіб;
- в) які були платниками єдиного податку в період до набрання чинності Податкового кодексу України, та у яких обсяг виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній календарний рік складав менше одного мільйона гривень та середньооблікова кількість штатних працівників була меншою 50 осіб.

Малі підприємства, що можуть застосовувати спрощений облік доходів і витрат:

- можуть обчислювати необоротні активи тільки за первісною вартістю, не враховуючи зменшення корисності та переоцінки до справедливої вартості;
- не формують забезпечення наступних витрат і платежів (на виплату майбутніх відпусток працівникам, виконання гарантійних зобов'язань), а визнають відповідні витрати у періоді їх фактичного формування;
- визначають витрати та доходи відповідно до вимог Податкового кодексу України та зараховують суми, що не визнаються Податковим кодексом України витратами або доходами, безпосередньо на фінансовий результат діяльності підприємства після оподаткування;
- поточну дебіторську заборгованість відображають в підсумку балансу за її фактичною сумою.

Малі підприємства, що мають право застосовувати спрощений бухгалтерський облік доходів і витрат та не зареєстровані платниками податку на додану вартість, можуть впорядковувати інформацію, що міститься у

первинних документах, в реєстрах бухгалтерського обліку без використання подвійного запису.

Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих і середніх підприємств можуть використовувати підприємства, що повинні використовувати міжнародні стандарти фінансової звітності відповідно до нормативно-законодавчої бази, а також ті підприємства, що виявили таке бажання самостійно.

Використання міжнародного стандарту фінансової звітності для малих і середніх підприємств не дозволяється для підприємств, на які не розповсюджується сфера його використання.

Перші фінансові звіти підприємства, що відповідають МСФЗ, стають першими річними фінансовими звітами, де підприємство чітко та беззастережно зазначає, що вони відповідають МСФЗ для МСП.

Фінансові звіти, складені згідно з МСФЗ, стають першими фінансовими звітами підприємства, сформованими згідно МСФЗ, якщо, наприклад, підприємство:

- а) не подавало свої фінансові звіти за періоди, що минули;
- б) подало свої останні фінансові звіти відповідно до національних вимоги, які не відповідають міжнародним стандартам фінансової звітності;
- в) подало свої останні фінансові звіти відповідно до повного комплексу МСФЗ.

Отже, дата переходу підприємства на МСФЗ для МСП – це початок першого періоду щодо якого підприємство надає повну зіставну інформацію відповідно до МСФЗ у своїх початкових фінансових звітах відповідно до МСФЗ [50, с. 58].

У своєму звіті про фінансовий стан на момент переходу на МСФЗ для МСП (тобто на початок найбільш раннього відображеного періоду, підприємство:

- а) визнає всі зобов'язання та активи згідно з МСФЗ для МСП;

б) не визнає зобов'язання та активи, якщо це не дозволяється згідно з МСФЗ;

в) перекласифіковує статті, які воно визнало згідно з попередньою нормативною базою фінансової звітності як один вид активу та зобов'язання, але які відповідно з МСФЗ є іншим видом активів, зобов'язань чи складової капіталу;

г) використовує МСФЗ під час оцінки всіх зобов'язань та активів, що були визнані.

Складаючи фінансові звіти, управлінський персонал підприємства, що застосовує МСФЗ, має оцінювати здатність підприємства продовжувати свою діяльність безперервно.

Підприємство вважається таким, що діє безперервно, якщо управлінський персонал не має намірів його ліквідувати чи припинити діяльність або не має реальної альтернативи таким заходам.

На нашу думку, запропонований розподіл звітності для суб'єктів малого підприємництва на дві категорії лише ускладнює обліковий процес і не виконує основні завдання щодо призначення фінансової звітності.

Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва має виступати елементом інфраструктури ринкової економіки, засобом комунікації між укладачами та користувачами звітності.

Вважаємо за доцільне для суб'єктів малого підприємництва, які відповідають вимогам, зазначеним у пункті 154.6 Податкового кодексу України, та можуть застосовувати спрощений бухгалтерський облік доходів і витрат, формувати та подавати Фінансовий звіт суб'єктів малого підприємництва (форми № 1-м, 2-м) [53, Ст. 154].

Саме на підставі даних фінансової звітності можна оцінити майновий стан, результати діяльності та економічний потенціал суб'єкта господарювання, приймати ефективні управлінські рішення.

1.3. Значення, зміст та завдання аналізу фінансового стану підприємства

У сучасних умовах діяльність кожного суб'єкта господарювання перебуває в центрі уваги великої кількості учасників ринкових відносин (фізичних та юридичних осіб), які зацікавлені в результатах його роботи. На основі наданої інформації вони прагнуть дати оцінку фінансовому стану підприємства.

Управління підприємством вимагає, насамперед, відомостей про його вихідний стан, а також про те, як підприємство здійснювало діяльність в попередні періоди.

Тільки при отриманні досить повної та достовірної інформації про діяльність підприємства в минулому, про визначені напрями його роботи та розвитку, можна ухвалювати правильні управлінські рішення, розробляти бізнес-плани та напрями розвитку підприємства в майбутньому. Це стосується всіх підприємств, незалежно від їх ролі, виду діяльності та форми власності.

Конкретну інформацію про фінансовий стан суб'єкта підприємництва надає аналіз фінансової звітності підприємства.

Основним завданням аналізу фінансової звітності є оцінювання результатів господарської діяльності за певні роки, визначення факторів, що позитивно чи негативно вплинули на кінцевий результат діяльності підприємства, ухвалення рішень про затвердження структури балансу підприємства задовільною чи незадовільною, а саме чи є підприємство платоспроможним [74, с. 72].

Будь-яке підприємство в процесі своєї діяльності прагне досягнути максимального ефекту від свого функціонування. Цього неможливо досягти без ефективного управління ним.

Разом з тим, управління є творчим процесом керівника, заснованим на обґрунтованих рішеннях, що прийняті на основі даних, які відображають реальний стан справ на підприємстві.

Дані, що є підґрунтям для прийняття рішень, формуються у вигляді фінансових звітів за відповідні періоди. В зв'язку з цим неможливо недооцінити роль повної та достовірної інформації про фінансову діяльність підприємства при розв'язанні поточних та майбутніх господарських проблем.

Фінансовий стан підприємства залежить від кінцевих результатів його виробничої та фінансово-господарської діяльності. В зв'язку з цим на нього впливають результати всіх видів діяльності підприємства [92, с. 87].

Від фінансового стану підприємства також залежить безперервне виробництво та реалізація якісної продукції та, відповідно, збільшення грошових надходжень та доходів підприємства.

Якщо виробничий та фінансовий плани підприємства успішно реалізуються, то це позитивно впливає на показники фінансового стану підприємства. І навпаки, в результаті недовиконання плану з виробництва та реалізації продукції відбувається збільшення її собівартості, зменшення виручки від реалізації продукції та суми прибутку. Це, як наслідок, спричиняє погіршення фінансового стану підприємства та зменшення його платоспроможності.

Фінансова звітність акумулює у собі усю істотну інформацію, що має відношення до діяльності підприємства і, таким чином, надає зацікавленим користувачам змогу приймати найбільш необхідні рішення.

Повнота та достовірність відображеної фінансових звітах інформації є необхідною умовою її оприлюднення. Інакше, чимало зовнішніх користувачів будуть мати хибне уявлення про результати діяльності підприємства. Це може призвести до суттєвих збитків чи навіть банкрутства підприємства. А в цьому не зацікавлений ніхто, в тому числі держава.

Для схвалення правильних управлінських рішень на рівні підприємства повинні застосовуватись дані, які відповідають певним правилам, вимогам і нормам, що є доступними та можливими для користувачів. Виходячи з цього, процес підготовки та складання фінансових звітів повинен бути організований відповідно до діючого законодавства та задовольняти користувачів повною,

достовірною, неупередженою інформацією про фінансові результати діяльності та фінансовий стан підприємства [75, с. 425].

Окрім цього, фінансова звітність підприємства служить також основою інформації не тільки зовнішніх, але й внутрішніх користувачів. За результатами фінансової звітності може бути проведено детальний аналіз показників фінансового стану та платоспроможності підприємства, його майнового стану, оцінена ефективність використання фінансових і матеріальних ресурсів.

Аналіз фінансової звітності підприємства становить собою процес оцінки сьогоdnішнього та майбутнього фінансового стану та фінансових результатів діяльності підприємства з наміром забезпечення ефективного процесу розвитку через оптимізацію фінансової політики. Все це відбувається на основі дослідження пов'язаності та динаміки показників фінансової звітності.

Сутність фінансового аналізу полягає у виявленні основних параметрів, на підставі яких дають оцінку фінансового стану підприємства з врахуванням його змін в результаті фінансово–господарської діяльності з метою виявлення проблем, позитивних та негативних змін фінансового стану та факторів, що їх призвели, планування фінансового стану, визначення заходів з покращення організації фінансів та збільшення ефективності використання фінансових ресурсів [73, с. 79].

Метою аналізу фінансових звітів підприємства є допомога фінансовим менеджерам узагальнити фінансові плани, визначити слабкі місця у фінансових операціях підприємства, застосувати відповідні заходи, що зможуть покращити стан підприємства, прийняти рішення про найефективніше застосування коштів і ресурсів, визначити напрямки поліпшення діяльності підприємства.

У кінцевому результаті фінансовий аналіз формує основу для визначення напрямків подальшого розвитку підприємства. Інакше кажучи, аналітична робота є певним етапом у визначенні напрямків діяльності суб'єктів підприємництва.

Основна мета розвитку підприємства – сформувати стійке становище на ринку, яке засноване на ефективному використанні та розподілі всіх ресурсів –

матеріальних та фінансових. Головним методом управління ресурсами підприємства є метод аналітичної оцінки та визначення на цій основі результатів діяльності підприємства [72, с. 125].

Фінансовий аналіз гарантує постійне дослідження реального стану підприємства та систематизує вплив усіх видів діяльності підприємства.

У результаті вищевикладеного можна стверджувати, що аналіз фінансових звітів оцінює результати діяльності підприємства, дає можливість виявити вплив на фінанси підприємства технічної політики, інвестиційної та збутової політики, фінансової політики та одночасно виступає фінансовою основою для визначення стратегії розвитку підприємства (рис. 1.7).

*Складено автором за даними [42, с. 116]

Рис. 1.7. Значення та напрямки використання результатів аналізу фінансової звітності підприємства

Аналіз фінансових звітів допомагає дослідити ділову активність, платоспроможність, фінансову стійкість та кредитоспроможність підприємства.

При аналізі фінансових звітів найважливішим є фінансовий стан підприємства в минулому та звітному періодах. Такий аналіз є можливість виявити вірогідність успіху чи банкрутства фірми, а саме:

- фінансову структуру – активи, які є у власності підприємства та зобов'язання, які воно на себе взяло, в тому числі її гнучкість;
- операційний цикл – стадії, через які проходить підприємство з метою появи його продукції та послуги на ринку;
- тенденції та ефективність – напрямок розвитку підприємства в тому вигляді, в якому він виявляється при зіставленні фінансових результатів за певні періоди діяльності [40, с. 175].

Головне в аналізі фінансових звітів – це збагнути та правильно тлумачити результати обробки даних.

Завданнями аналізу фінансової звітності є:

- визначення зміни показників, що характеризують фінансовий стан підприємства;
- визначення факторів, що впливають на фінансовий стан підприємства;
- аналіз кількісних та якісних модифікацій фінансового стану підприємства;
- оцінка фінансового стану підприємства на певну дату;
- виявлення шляхів змін фінансового стану підприємства [43, с. 42].

Аналіз фінансової звітності дозволяє оцінити:

- майновий стан підприємства;
- розмір фінансового ризику, достатність капіталу для діяльності та інвестування;
- необхідність в додаткових джерелах фінансування;
- здатність до збільшення капіталу;
- доцільність залучення позикового капіталу;
- ефективність діяльності та застосування капіталу;

- мотивація політики розподілу та використання прибутку [44, с. 62].

Здійснення аналізу фінансової звітності базується на застосуванні сукупності методів та прийомів розрахунків, співставлень, оформлення висновків. Таким чином, аналіз фінансової звітності в сучасних умовах виступає елементом управління, що необхідний для вирішення стратегічних намірів підприємства, а також засобом аналізу надійності потенційного партнера.

Класифікація методів аналізу фінансової звітності наведена на рис. 1.8.

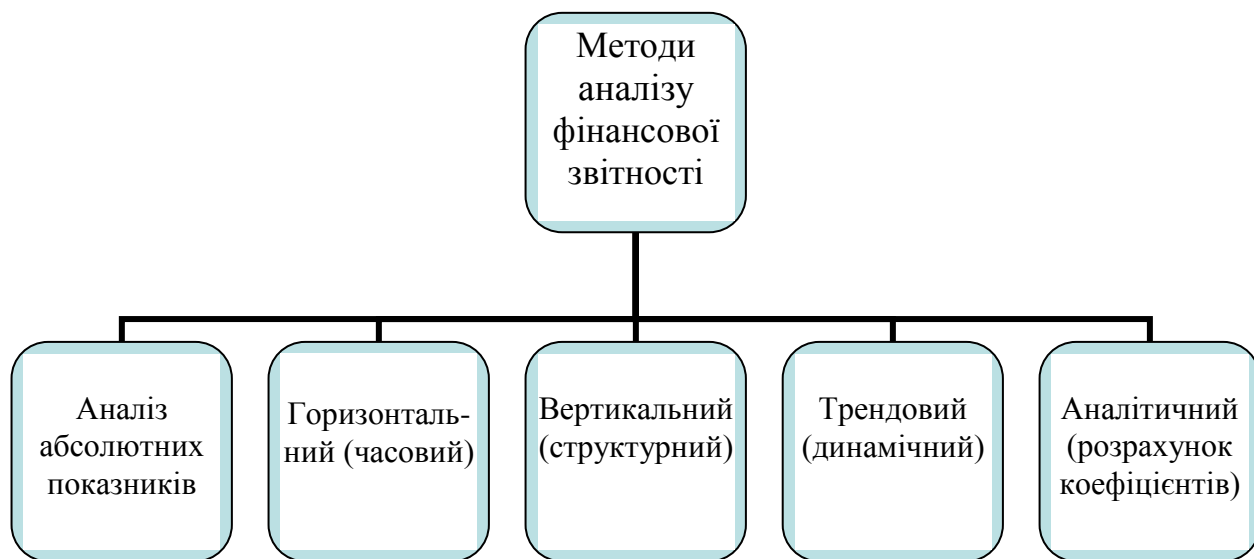

Рис. 1.8. Методи аналізу фінансової звітності підприємства*

*Складено автором за даними [43, с. 93]

Аналіз фінансової звітності ґрунтується на визначенні абсолютних та відносних показників (фінансових індикаторів), що дають характеристику різноманітним сторонам ефективності діяльності підприємства.

Розрахунок та оцінка фінансових індикаторів дають можливість з'ясувати зміни у фінансовому стані та результатах діяльності підприємства, напрямки спрямування та структуру таких змін. Це дає можливість керівництву виявити загрози діяльності підприємства [47, с. 218].

Отже, аналіз фінансової звітності – це не просто перевірка, а процес формування достовірної інформації про фінансовий стан підприємства.

В умовах сьогодення аналіз фінансової звітності не зводиться до виявленням недоліків у системі обліку та фінансової звітності підприємства. Від аналізу чекають також оцінки діяльності, яка відбувається після дати

складання останнього балансу, формулювання шляхів безперебійного функціонування підприємства, оцінки прогнозних фінансових показників.

Висновки до розділу 1.

Таким чином, фінансовий стан - це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика діяльності підприємства в певному періоді, що відображає ступінь забезпеченості підприємства власними та залученими фінансовими ресурсами, ступінь їх співвідношення між собою та раціональності розміщення, забезпеченості власними оборотними коштами для своєчасного проведення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями та здійснення ефективної господарської діяльності в майбутньому.

Фінансова звітність є визначальним елементом інформаційного забезпечення аналізу фінансового стану, головним джерелом інформації при здійсненні управління господарською діяльністю підприємства.

За допомогою фінансової звітності можна не тільки підсумувати дані про діяльність підприємства в минулому, визначити напрмки розвитку підприємства та спрогнозувати заходи, що спрямовані на покращення ефективності його діяльності в майбутньому, а й дати оцінку ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства загалом, дослідити механізми керування власним капіталом та прибутком. Це є важливим для акціонерів підприємства, його майбутніх інвесторів та партнерів по бізнесу.

Фінансова звітність надає користувачам можливість порівнювати: фінансові звіти підприємства за різні періоди; фінансові звіти різних підприємств.

У фінансовій звітності обов'язково висвітлюється інформація, розкриття якої передбачають національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку або міжнародні стандарти фінансової звітності.

Суб'єкти малого підприємництва в Україні можуть застосовувати спрощену форму обліку та звітності, а саме подавати фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва, який затверджений П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва».

Спрощена форма фінансового звіту надає можливість малому підприємству вести менш детальний облік, ніж при звичайних умовах. Проте, фінансовий звіт малого підприємства, аналогічно фінансовій звітності загалом, є системою узагальнених показників, що окреслюють підсумки діяльності малого підприємства за певний період.

Головною метою складання фінансового звіту суб'єктів малого підприємництва є гарантування загальних інформаційних потреб широкої сфери користувачів про фінансовий стан і результати діяльності малого підприємства для ухвалення управлінських рішень.

Конкретну інформацію про фінансовий стан суб'єкта підприємництва надає аналіз фінансової звітності підприємства.

Основним завданням аналізу фінансової звітності є оцінювання результатів господарської діяльності за певні роки, визначення факторів, що позитивно чи негативно вплинули на кінцевий результат діяльності підприємства, ухвалення рішень про затвердження структури балансу підприємства задовільною чи незадовільною, а саме підприємство – платоспроможним чи неплатоспроможним.

Фінансова звітність акумулює у собі усю істотну інформацію, що має відношення до діяльності підприємства і, таким чином, надає зацікавленим користувачам змогу приймати найбільш необхідні рішення.

Повнота та достовірність відображеної фінансових звітах інформації є необхідною умовою її оприлюднення.

Аналіз фінансової звітності підприємства становить собою процес оцінки сьогоденішнього та майбутнього фінансового стану та фінансових результатів діяльності підприємства з наміром забезпечення ефективного процесу розвитку через оптимізацію фінансової політики.

Все це відбувається на основі дослідження пов'язаності та динаміки показників фінансової звітності.

Аналіз фінансових звітів допомагає дослідити ділову активність, платоспроможність, фінансову стійкість та кредитоспроможність підприємства. Розрахунок та оцінка фінансових індикаторів дозволяють визначити зміни у фінансовому стані та результатах діяльності підприємства, спрямування та структуру таких змін, що дозволяє керівництву виявити загрози діяльності підприємства.

Аналіз фінансової звітності в сучасних умовах стає складовою управління, потрібною для забезпечення стратегічних напрямів розвитку підприємства, а також засобом аналізу надійності потенційного партнера.

В умовах сьогодення аналіз фінансового стану не зводиться лише до виявленням недоліків у системі обліку та фінансової звітності підприємства. Від аналізу чекають також оцінки діяльності, яка відбувається після дати складання останнього балансу, формулювання шляхів безперебійного функціонування підприємства, оцінки прогностичних фінансових показників.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ДЖИВАЛЬДІС»

2.1. Загальна характеристика підприємства

Приватне підприємство «Дживальдіс» створене на базі ПП «Енергосистема». ПП «Дживальдіс» зареєстроване Виконавчим комітетом Кам'янець-Подільської міської ради.

Юридична адреса підприємства: 32300, м. Кам'янець-Подільський, вул. Заводська, 2. Поштова адреса: 32600, смт. Нова Ушиця, вул. Гагаріна, 68.

Форма власності – приватна.

Приватне підприємство «Дживальдіс» є виробником продуктів переробки молока. Розвиток цієї галузі промисловості викликаний попитом закладів громадського харчування, а також зацікавленістю широких верств населення в якісній продукції.

Продукція ПП «Дживальдіс» – це задоволення попиту, якісно та в повній мірі, враховуючи інтереси споживачів, даючи їм насолоду від користування нею.

Джерелами фінансування проекту з розширення виробництва продукції з молока є власний і залучений капітал, а саме прибутки, кредитні ресурси тощо.

Основними видами діяльності підприємства є виробництво продукції з переробки молока: молока в пакетах, масло фасоване, масло блочне, казеїн, знежирене молоко.

Асортимент продукції, що виробляється на підприємстві, складає біля 10 найменувань. Науково-виробничий відділ підприємства постійно працює над розширенням асортименту продукції та її вдосконаленням.

Технологічний процес виробництва має закінчений цикл. Сировина, яка надходить від постачальників проходить через пропускний пункт, лабораторію, склад та потрапляє у цех. Після чого, переробивши сировину, цех здає готову

продукцію на склад у морозильну камеру. Підприємству властивий безвідходний характер виробництва.

Підприємство має в наявності цех переробки молока, виробництва фасованого масла, блочного масла, виробництва казеїну.

Технологічний процес виробництва здійснюється на спеціальному обладнанні.

Продукція ПП «Дживальдіс» спрямована на задоволення потреб закладів громадського харчування (їдальні, бари, кафе тощо), а також забезпечення потреб населення через торговельні мережі.

Крім того, продукція ПП «Дживальдіс» успішно користується попитом в торговельних мережах Хмельницької, Миколаївської, Чернівецької, Вінницької та Київської областей.

Весь асортимент продукції пройшов перевірку в Хмельницькій обласній санепідемстанції, на що видані відповідні гігієнічні висновки та свідоцтва.

ПП «Дживальдіс» взаємодіє з широким колом організацій, серед яких можна виокремити державні контролюючі органи та відомства, а також галузеві та бізнес асоціації. Зокрема, у сфері контролю якості та безпеки виробництва, підприємство співпрацює з регіональними підрозділами ДП «Укрметртестстандарт», «Державної ветеринарної та фітосанітарної службою України», «Державної санітарно–епідеміологічної службою України».

Досвід співпраці з даними структурами вказує на те, що ПП «Дживальдіс» успішно проходить планові перевірки та сертифікацію на відповідність вимогам нормативних документів та стандартів.

Якість продукції, що виробляється, відповідає всім вимогам стандартів і технічних умов. Продукція підприємства пройшла сертифікацію в Державному комітеті України із стандартизації, метрології та сертифікації і отримала сертифікати відповідності.

Продукція завдяки високій якості та доступним цінам призначена для широких верств населення.

Рекламна кампанія фірми спрямована на розміщення на телебаченні, радіо, в газетах, сайтах в інтернеті, інформаційних і рекламних щитах, буклетах, благодійних акціях та святах міста.

Організаційна структура управління ПП «Дживальдіс» є трирівневою.

На першому рівні знаходиться директор.

На другому рівні знаходяться керівники структурних підрозділів, які взаємодіють між собою з виробничих питань та керують відповідними службами третього рівня.

За спостереженнями та напрацюваннями ця схема організаційної структури управління підприємства є оптимальною.

Діяльність підприємства здійснюється на основі Статуту, Установчого договору, дозволів, сертифікатів, свідоцтв.

Підприємство ПП «Дживальдіс» розташоване в смт. Нова Ушиця. Виробничі площі розміщені в капітальних цегляних спорудах, які опалюються газовою котельнею. Закуплено обладнання для виробництва кисломолочної продукції.

На підприємстві працює 110 чоловік. Для робітників створені належні соціально-побутові умови. На підприємстві діє вся необхідна для обслуговування виробничо-інженерна інфраструктура.

До виробничої структури підприємства входять:

- цех з переробки молока;
- цех з виробництва фасованого та блочного масла;
- цех з виробництва казеїну.

Підприємство має власний автопарк, за допомогою якого здійснює доставку сировини на виробництво.

Адмінперсонал, а також працівники охорони підприємства працюють і отримують заробітну платню за родинною оплатою згідно до встановленого окладу. Працівники цехів працюють за відрядною формою оплати праці.

На кожен вид готової продукції розроблені нормативи щодо витрачання матеріалів та інших витрат. Прибутковість в середньому за видами продукції складає 30%.

ПП «Дживальдіс» зацікавлене у побудові тривалих і стабільних відносин з надійними, високопрофесійними постачальниками сировини та послуг.

Підприємство здійснює взаємовигідне співробітництво з постачальниками молочної сировини, а також з широким колом підприємств, що постачають товари і послуги для виробництва.

Основними постачальниками сировини є населення.

Постійними споживачами продукції підприємства є: ТОВ «Рокфор Плюс», ПП «Екомолпродукт», ВАТ «Городенківський сирзавод», ПП ІВФ «Каскад», ТОВ «ГИД», ТОВ «Конкорд сервіс», ТОВ «Фоззі Фуд».

ПП «Дживальдіс» є зацікавленим в одержанні якомога якіснішої сировини. Якісна сировина дозволяє виготовити якісний продукт, оптимізувати логістику та, в кінцевому підсумку, зменшити собівартість товару. Саме тому підприємство ставить жорсткі вимоги щодо якості молочної сировини.

Закупівельна ціна на молоко утворюється на підставі аналізу кон'юнктури ринку по регіону, області та аналізу ціноутворення по країні.

Молоко від господарств приймається в ПП «Дживальдіс» згідно державного стандарту ДСТУ 3662–97 (базисний показник жиру – 3,4%, білку – 3,0%).

Формула ціни за натуральний кілограм молока є наступною:

Ціна молока (натуральний кг) = (% жиру факт/3,4) x ціна за базовий кг у регіоні (2.1)

При цьому, ціна за натуральний літр молока визначається за формулою:

Ціна молока (натуральний кг) = (% білку факт/3,0) x 0,6 + (% жиру факт/3,4) x 0,4) x ціна за базовий кг (2.2)

За фізико-хімічними, санітарно-гігієнічними та мікробіологічними показниками якості, молоко розподіляють на чотири гатунки: екстра, вищий, перший та другий. Чим вищий гатунок молока – тим вища його закупівельна ціна в ПП «Дживальдіс».

Найважливішим для ПП «Дживальдіс» є якість продукції, швидке реагування на потреби виробництва та ринку, забезпечення безперебійності поставок, а також дотримання високих стандартів ділової етики.

2.2. Аналіз фінансових результатів підприємства

Оцінка фінансових результатів є необхідною умовою ефективного управління доходами та витратами підприємства з метою зростання прибутку та збільшення рентабельності.

Будь-яке підприємство, незалежно від його форми власності, організаційно-правової форми, видів та обсягів діяльності, місцезнаходження одержує доходи та несе витрати.

Витрати та доходи підприємств належать, одночасно з активами, зобов'язаннями та капіталом, до найголовніших елементів фінансової звітності, що формується в системі обліку та знаходиться під наглядом економічного контролю.

Види, обсяги, структура витрат та складові доходів підприємства постійно змінюються під дією багатьох чинників, особливо під впливом світових політичних та економічних процесів.

На основі Фінансового звітів суб'єкта малого підприємництва за 2015-2017 рр. (Додатки Ж – И), проаналізуємо динаміку фінансових результатів підприємства за 2016 – 2017 рр. (табл. 2.1.). Як видно з табл. 2.1, в 2017 році збільшився дохід (виручка) від реалізації продукції на 47438 тис. грн. (в 2,2 рази), у порівнянні з 2016 роком. Фінансові результати до оподаткування у 2017 році збільшилися на 1117 тис. грн. (у 5,5 рази), у порівнянні з 2016 роком.

Таблиця 2.1.

Динаміка фінансових результатів ПП «Дживальдіс» в 2016 – 2017 рр.

(тис. грн.)

Показники	2016 рік	2017 рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне, %
А	1	2	3	4
1. Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	37 665	85 103	+47 438	125,95
2. Фінансовий результат до оподаткування	248	1 365	+1 117	450,40
3. Податок на прибуток	47	246	+199	423,40
4. Чистий прибуток (збиток)	201	1 119	+918	456,72

Також в 2017 році спостерігалось збільшення податку на прибуток (на 199 тис. грн.) та чистого прибутку підприємства (на 918 тис. грн.).

Вищенаведені розрахунки свідчать про зростання ефективності діяльності підприємства, а саме про збільшення його прибутковості.

Проаналізуємо фінансові результати підприємства від операційної діяльності (табл. 2.2.).

Таблиця 2.2.

Динаміка фінансових результатів від операційної діяльності

ПП «Дживальдіс» у 2016 – 2017рр.

(тис. грн.)

Показники	2016 рік	2017 рік	Динаміка	
			абсолютна	відносна, %
А	1	2	3	4
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	37 665	85 103	+47 438	125,95
2. Інші операційні доходи	15	4	-11	-73,33
3. Інші операційні витрати	1 100	2 912	+1812	164,72
4. Фінансовий результат від операційної діяльності	248	1 365	+1117	450,40

Не зважаючи на достатньо високі темпи зростання доходу від реалізації продукції, констатуємо що інші операційні доходи підприємства в 2017 році зменшилися на 11 тис. грн., у порівнянні з 2016 роком. Разом з тим, у 2017 році

спостерігалось збільшення інших операційних витрат на 1812 тис. грн. (в 2,6 рази), у порівнянні з 2016 роком.

Але за рахунок зростання доходу від реалізації продукції у 2017 році на 47438 тис. грн., у порівнянні з 2016 роком, фінансовий результат збільшився на 1117 тис. грн.

Підсумковим показником діяльності підприємства, що характеризує його з фінансової сторони, є чистий прибуток.

У сучасних умовах прибуток виступає найважливішим фактором стимулювання підприємницької діяльності, основою всебічного розвитку підприємства. Рівень прибутковості підприємства розраховується за допомогою двох показників – прибутку та рентабельності.

Прибуток відображає абсолютний результат. При цьому не враховуються використані ресурси. В зв'язку з цим, для здійснення аналізу додають показник рентабельності. Прибуток – це частина виручки від реалізації продукції, що залишається у підприємства після відшкодування всіх затрат на здійснення виробничої та комерційної діяльності підприємства.

Зважаючи на утворення та розподіл, визначають декілька різновидів прибутку:

- валовий прибуток;
- фінансовий результат (прибуток, збиток) від операційної діяльності;
- фінансовий результат (прибуток, збиток) до оподаткування;
- чистий фінансовий результат (прибуток, збиток).

Валовий прибуток (збиток) розраховується як різниця між чистим доходом від реалізації продукції та виробничою собівартістю реалізованої продукції (рис. 2.1.).

Валовий прибуток (збиток)	=	Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	–	Виробнича собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)
---------------------------------	---	---	---	--

Рис. 2.1. Визначення валового прибутку (збитку)

Прибуток (збиток) від операційної діяльності дорівнює сумі валового прибутку (збитку), іншого операційного доходу за мінусом адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат (рис. 2.2.)

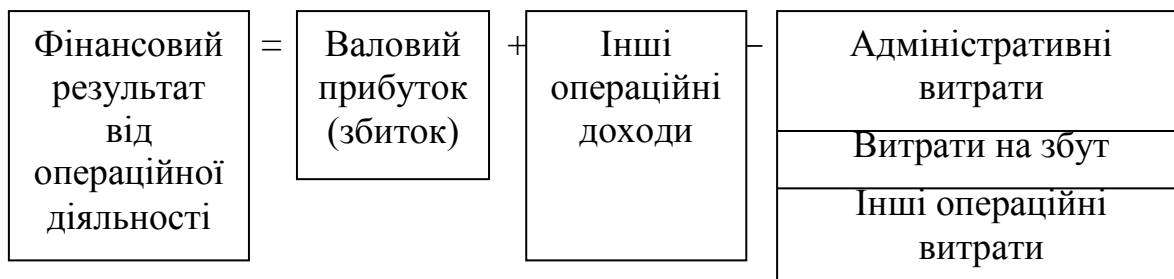
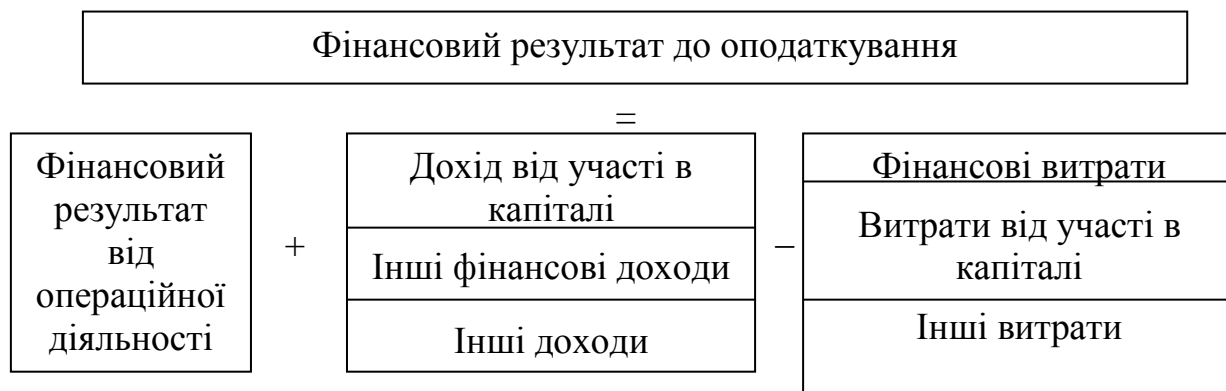

Рис. 2.2. Визначення фінансового результату від операційної діяльності*

*Складено автором за даними [92, с. 93]

Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування дорівнює сумі прибутку (збитку) від операційної діяльності, фінансових та інших доходів (прибутків), за мінусом фінансових та інших витрат (збитків) (рис. 2.3.).

*Складено автором за даними [28, С. 83]

Рис. 2.3. Розрахунок фінансового результату до оподаткування

Чистий прибуток (збиток) дорівнює різниці між прибутком до оподаткування та сумою податків з прибутку (рис. 2.4.).

Зростання валового прибутку в ПП «Дживальдіс» свідчить про підвищення ефективності операційної діяльності.

На короткострокову та довгострокову платоспроможність підприємства має вплив його спроможність отримувати прибуток. У зв'язку із цим потрібно розглянути рентабельність, яка є якісним показником ефективності діяльності підприємства.

Рентабельність належить до відносних показників ефективності роботи підприємства. Вона розраховується як відношення прибутку до витрат (ресурсів) (табл. 2.4).

Таблиця 2.4.

Розрахунок та аналіз показників рентабельності діяльності ПП

«Дживальдіс» в 2016 – 2017рр.

(тис. грн.)

Показники	2016 рік	2017 рік	Динаміка	
			абсолютна	відносна, %
А	1	2	3	4
1. Дохід (виручка) від реалізації продукції	37 665	85 103	+47 438	125,95
2. Валовий прибуток (збиток)	1 332	42 73	+2 941	220,80
3. Прибуток від операційної діяльності	37 680	85 107	+47 427	125,87
4. Прибуток до оподаткування	248	1 365	+1 117	450,40
5. Чистий прибуток	201	1 119	+918	456,72
6. Середньорічна вартість активів	3 985	5 531	+1 546	38,80
7. Середньорічна вартість власного капіталу	626	1 660	+1 034	165,18
8. Середньорічна вартість основних виробничих засобів	1 016	1 054	+38	3,74
9. Середньорічна вартість матеріальних оборотних активів	2 970	4 477	+1 507	50,74
10. Собівартість реалізованої продукції	36 333	80 830	+44 497	122,46
11. Витрати операційної діяльності	37 432	83 742	+46 310	123,71
12. Рентабельність активів, % (5:6)	5,04	20,23	+15,19	301,39
13. Загальна (економічна) рентабельність, % (4:(8+9))	6,22	24,68	+18,46	296,28
14. Фінансова рентабельність, % (5:7)	32,11	67,41	+35,30	109,93
15. Рентабельність реалізації, % (2:1)	3,54	5,02	+1,48	148,00
16. Рентабельність продукції підприємства, % (2:10)	3,67	5,29	+1,62	44,14
17. Рентабельність операційної діяльності, % (3:11)	100,66	101,63	+0,97	96,36

Як бачимо, відносна прибутковість підприємства у 2017 році за всіма індикаторами поліпшилася.

Зокрема, рентабельність активів показує ефективність використання підприємством своїх активів з метою одержання прибутку і демонструє, який розмір чистого прибутку приносить кожна гривня, що вкладена в активи підприємства. Цей показник в абсолютному вираженні зріс на 15, 19 %, а у відносному у 4 рази. Кожна гривня, вкладена в активи підприємства принесла у 2016 році 5,04 грн., а у 2017 році – 20,23 грн.

Рівень загальної рентабельності – це ключовий індикатор при аналізі рентабельності підприємства, який свідчить про здатність виробничого потенціалу підприємства генерувати прибуток. В 2016 році її величина розмір становила 6,22 %, а в 2017 році спостерігалось зростання загальної рентабельності до 24,7 %.

Фінансова рентабельність показує, яка віддача (норма прибутку) на вкладений власний капітал. Максимізація цього показника – важливе завдання, яке необхідно виконати управлінцям підприємства. У 2016 році фінансова рентабельність на підприємстві становила 32,1%, а в 2017 році зросла на 35,3% і склала 67,4%.

Рентабельність реалізації є одним з найважливіших показників ефективності діяльності підприємства. Цей коефіцієнт показує, яку суму валового прибутку одержує підприємство з кожної гривні проданої продукції. Іншими словами, скільки залишається в підприємства після покриття собівартості продукції. Показник рентабельності реалізації характеризує найважливіший аспект діяльності підприємства – реалізацію основної продукції, а також оцінює частку собівартості в продажах. Коефіцієнт рентабельності реалізації зв'язує оперативну та стратегічну діяльність підприємства. В 2016 році рентабельність реалізації становила 3,54 %, а в 2017 році спостерігалось її зростання на 1,48 % до 5,02 %.

Рентабельність продукції характеризує ефективність реалізації продукції (товарів, робіт та послуг). Визначається як відношення валового прибутку від

реалізації до собівартості продукції. В 2016 році рентабельність продукції на підприємстві становила 3,67%, а в 2017 році зросла та склала 5,29 %.

Проведемо факторний аналіз показника фінансової рентабельності підприємства (табл. 2.5.).

Таблиця 2.5.

Факторний аналіз показника фінансової рентабельності ПП «Дживальдіс»
в 2016 – 2017рр.

Показники	2016 рік	2017 рік	Динаміка	
			абсолютна	відносна, %
А	1	2	3	4
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, (тис. грн.)	37 665	85 103	+47 438	125,95
2. Чистий прибуток, (тис. грн.)	201	1119	+918	456,72
3. Середньорічна вартість активів, (тис. грн.)	3985	5531	+1546	38,80
4. Середньорічна вартість власного капіталу, (тис. грн.)	626	1660	+1034	165,18
5. Рентабельність власного капіталу (2:4), %	32,11	67,41	35,30	109,93
6. Прибутковість реалізації (2:1), %	0,53	1,31	0,78	147,17
7. Коефіцієнт оборотності активів (1:3)	9,45	15,39	5,94	62,86

З даних таблиці випливає, що на зростання рентабельності власного капіталу позитивно вплинули як зростання прибутковості реалізації, так і прискорення оборотності активів підприємства.

ПП «Дживальдіс» зацікавлене в тому, щоб кожна одиниця витрат приносила йому все більшу масу та норму прибутку (прибутковість як результат).

Перевищення виручки від реалізації продукції над витратами виробництва і одержання маси прибутку виражає суть прибуткового господарювання. Прибутковість свідчить про наявність умов для здійснення ефективного процесу відтворення виробництва, самоокупності та самофінансування суб'єкта підприємництва.

Якщо прибутковість реалізації в 2016 році становила 0,53%, то в 2017 році вона збільшилася на 0,78% та склала 1,31%.

Рентабельність власного капіталу підприємства в 2016 році становила 32,11%, а в 2017 році спостерігалось її збільшення до 67,41%. Зростання рентабельності власного капіталу свідчить про більш ефективне вкладення власного капіталу у діяльність підприємства.

Коефіцієнт оборотності активів відображає швидкість обороту сукупного капіталу підприємства, тобто показує, скільки разів за аналізований період відбувається повний цикл виробництва й обіг, що приносить відповідний ефект у вигляді прибутку, або скільки грошових одиниць реалізованої продукції принесла кожна одиниця активів.

Отже, рівень ефективності господарської діяльності підприємства визначають фінансові результати, отримані внаслідок цієї діяльності. Це може бути як прибуток, так і збитки. Величина прибутку й рівень рентабельності залежать від обсягу операційної, інвестиційної й фінансової діяльності, тому показники прибутковості характеризують всі напрямки господарської діяльності підприємства.

Правильно визначений підхід до аналізу фінансових результатів необхідний для їх планування та прогнозування в майбутньому періоді. Підвищення ефективності діяльності підприємства в результаті збільшення фінансових результатів значним чином визначає його місце на вітчизняному ринку.

2.3. Аналіз фінансового стану підприємства

Фінансовий стан підприємств є комплексним показником, який характеризується системою даних, що відображають наявність та ефективність використання фінансових ресурсів.

Аналіз фінансового стану підприємств дозволяє розрахувати оптимальність перерозподілу та ефективність використання фінансових ресурсів підприємств для задоволення потреби виробничого процесу та

економічного зростання підприємства; здатність підприємств повністю та у відповідний термін нести відповідальність за своїми зобов'язаннями; раціональність використання власних та позикових коштів; ступінь ризику, що супроводжує фінансово-господарську діяльність підприємств; їх здатності до збільшення капіталу.

У сучасних умовах важливою є своєчасна та якісна оцінка фінансового стану підприємств, аналіз їх ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості, знаходження напрямків збільшення та зміцнення фінансової стабільності.

Особливого значення набуває своєчасний та об'єктивний аналіз фінансового стану підприємств, оскільки жоден власник не повинен зневажати потенційними можливостями збільшення прибутку підприємств, які можна визначити лише на підставі своєчасної та об'єктивної оцінки фінансового стану підприємств.

Метою аналізу фінансового стану ПП «Дживальдіс» є об'єктивна оцінка фінансового стану підприємства. Фінансовий аналіз розпочинається з аналізу активів і пасивів. У процесі аналізу визначається їхня наявність, склад, структура та динаміка.

Крім зміни валюти балансу в цілому, потрібно дослідити характер зміни окремих статей балансу, тобто здійснити горизонтальний та вертикальний аналізи балансу.

Горизонтальний аналіз дозволяє розрахувати абсолютні та відносні зміни різних статей звітності, у порівнянні з попереднім періодом. За допомогою вертикального аналізу визначається, яку частину в групі або підгрупі складає певна стаття, що дозволяє виявити вплив показника цієї статті на діяльність підприємства.

Динаміка майна та боргових прав ПП «Дживальдіс» наведена в табл. 2.6.

Актив балансу відображає напрям розміщення капіталу, його предметно-речовий склад. Він визначає капітал як сукупність матеріальних, нематеріальних, грошових цінностей.

Вартість сукупних активів підприємства в 2016 році склала 3 823 тис. грн., а у 2017 році вони зросли на 3 416 тис. грн. та склали 7 239 тис. грн.

Таблиця 2.6.

Динаміка майна та боргових прав ПП «Дживальдіс» в 2017 році

(тис. грн.)

Показники	На початок року	На кінець року	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення, %
А	1	2	3	4
Всього активів, у т.ч.:	3 823	7 239	+3 416	189,3
1. Необоротні активи	1054	1054	–	100,0
– в % до обсягу активів	27,57	14,56	–13,01	47,19
2. Оборотні активи	2 769	6 186	+3 417	123,4
– в % до обсягу активів,	72,43	85,45	+13,02	17,98
з них:				
2.1. Запаси	185	669	+484	261,62
– в % до обсягу оборотних активів	6,68	10,81	+4,13	61,83
2.2. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги; за розрахунками з бюджетом	2 456	5 198	+2 742	111,64
– в % до обсягу оборотних активів	88,70	84,02	–4,68	-5,28
2.3. Поточні фінансові інвестиції, гроші та їх еквіваленти	128	319	+191	149,22
– в % до обсягу оборотних активів	4,62	5,16	+0,54	11,68
2.4. Витрати майбутніх періодів	–	–	–	–
– в % до обсягу оборотних активів	–	–	–	–
3. Необоротні активи, призначені для продажу і групи вибуття	–	–	–	–

Отже, частка необоротних активів в загальній структурі активів підприємства на початок 2017 року становила 27,57 %, тоді як на кінець 2017 року зменшилася та склала 14,56%.

Частка ж оборотних активів підприємства на початок 2017 року становила 72,43%, а на кінець 2017 року склала 85,45%.

Ріст частки оборотних активів, у цілому, свідчить про позитивні зміни в складі активів підприємства, бо вказує на формування більш мобільної структури активів, що сприяє прискоренню оборотності капіталу; про розширення виробничої діяльності.

Динаміку скаду оборотних активів підприємства за 2017 рік наведено на рис. 2.5.

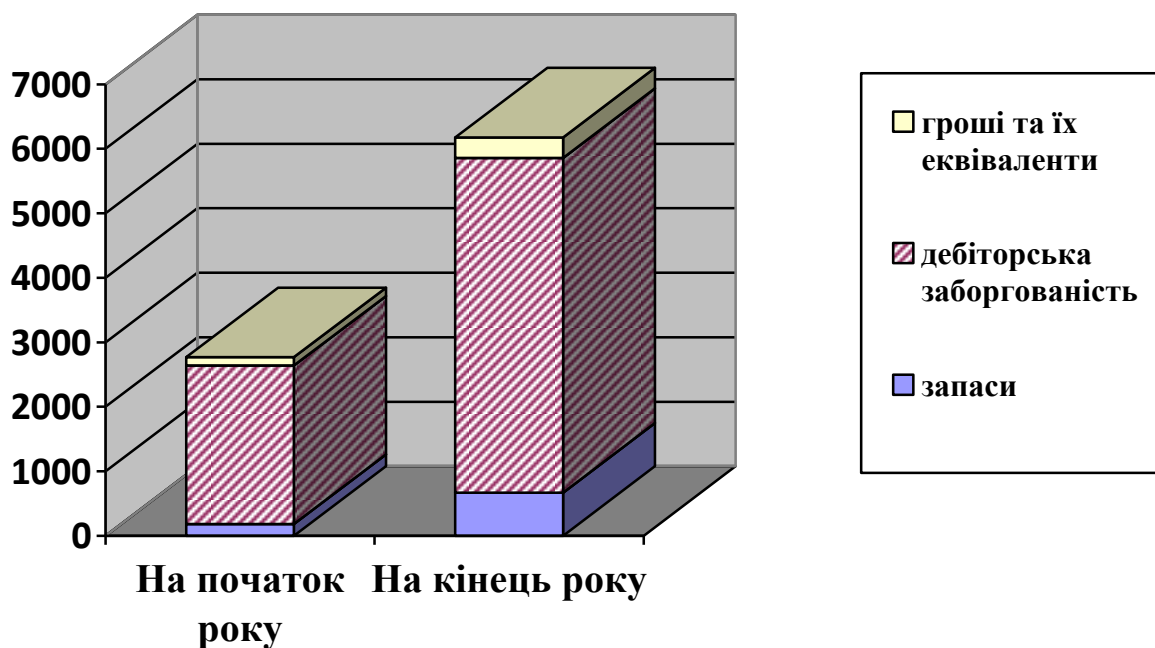

Рис. 2.5. Динаміка складу оборотних активів підприємства за 2017 рік, тис. грн.

В структурі оборотних активів на початок 2017 року найбільшу питому вагу займала дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (88,7%), найменшу – гроші та їх еквіваленти (4,6%). На кінець 2017 року частка дебіторської заборгованості в загальній структурі оборотних активів підприємства становила 84,0%, грошей та їх еквівалентів – 5,2%. Частка запасів у складі оборотних активів зросла з 6,68% до 10,81%.

Динаміка джерел формування майна та боргових прав ПП «Дживальдіс» наведена в табл. 2.7.

Динаміка джерел формування майна та боргових прав ПП «Дживальдіс»
в 2017 році

(тис. грн.)

Показник	На початок року	На кінець року	Абсолютна динаміка	Відносна динаміка, %
А	1	2	3	4
Всього капіталу, в т. ч.	3 823	7 239	+3416	89,35
1. Власний капітал і прирівняні до нього джерела засобів	1 101	2 220	+1 119	101,63
– в % до всього капіталу	28,80	30,67	+1,87	6,49
в т.ч.				
1.1. Власний капітал	1101	2 220	+1 119	101,63
– в % до власного капіталу і прирівняних до нього джерел засобів	100,0	100,0	–	100,0
2. Сторонній капітал	2 721	5 019	+2 298	84,45
– в % до всього капіталу	71,20	69,33	–1,87	2,63
в т.ч.				
2.1 Довгострокові зобов'язання	–	–	–	–
– в % до стороннього капіталу	–	–	–	–
2.2. Короткострокові позики	–	–	–	–
– в % до стороннього капіталу	–	–	–	–
2.3 Кредиторська заборгованість	2 538	4 734	+2 196	86,52
– в % до стороннього капіталу	93,27	94,32	+1,05	1,13
2.4. Інші поточні зобов'язання	184	286	+102	55,43
– в % до стороннього капіталу	6,76	5,70	–1,06	-15,68
3. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття	–	–	–	–
– в % до всього капіталу	–	–	–	–

В структурі пасиву балансу підприємства можна виділити власний та сторонній капітал. Власний капітал підприємства за 2017 рік зріс на 1119 тис. грн., або на 101,63% та склав 2220 тис. грн., його частка у сукупному капіталі підприємства на початок року становила 28,8%, а на кінець року – 30,67%. Збільшення частки власного капіталу підприємства свідчить про збільшення можливості подолати несприятливі ситуації щодо фінансового забезпечення господарської діяльності підприємства. Сторонній капітал підприємства на початок року становив 2721 тис. грн., або 71,2%, на кінець року спостерігалось збільшення стороннього капіталу на 2298 тис. грн., або на 84,45%, до 5019 тис.

грн., що становить 69,33% від сукупного капіталу. Динаміка капіталу підприємства наведена на рис. 2.6.

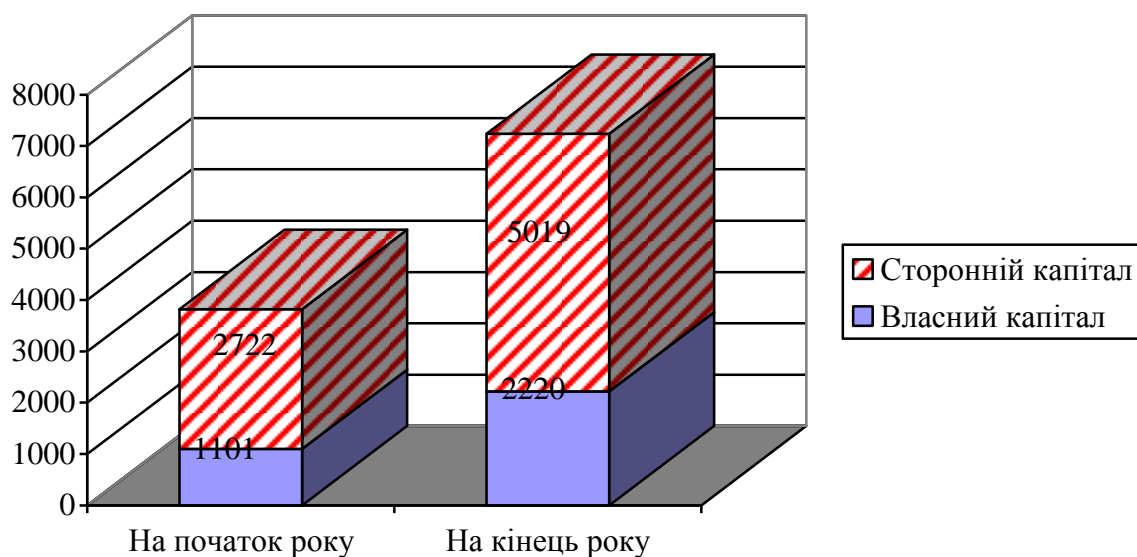

Рис. 2.6. Динаміка капіталу підприємства в 2017 році, тис. грн.

Власний оборотний капітал підприємства на початок року становив 47 тис. грн., а на кінець року - 1167 тис.грн, тобто зріс на 1120 тис. грн., або майже у 24 рази. Збільшення суми власних оборотних засобів зумовлює зменшення величини залученого капіталу та зниження фінансової залежності підприємства.

Динаміка якості дебіторської заборгованості наведена в табл. 2.8.

Таблиця 2.8.

Динаміка якості дебіторської заборгованості ПП «Дживальдіс» в 2016 – 2017рр.

Показник	2016 рік	2017 рік	Відхилення
А	1	2	3
1. Частка дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги в загальному обсязі оборотних активів, %	92,0	84,0	-8,0
2. Частка сумнівної дебіторської заборгованості в загальному обсязі заборгованості, %	-	-	-
3. Частка заборгованості, забезпеченої векселями в загальному обсязі заборгованості, %	-	-	-
4. Оборотність дебіторської заборгованості, число оборотів	14	23	+9
5. Період погашення дебіторської заборгованості, дні	26	16	-10

Отже, частка дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги в загальному обсязі оборотних активів становила 92,0% в 2016 році та 84,0% – в

2017 році. Оборотність дебіторської заборгованості в 2017 році збільшилася на 9 оборотів, у порівнянні з 2016 роком та склала 23 обороти. Збільшення даного показника є позитивною зміною.

Збільшення оборотності дебіторської заборгованості на підприємстві сигналізує про зменшення числа неплатоспроможних клієнтів та інших проблем збуту; пов'язане також з переходом підприємства до більш жорсткої політики взаємовідносин з клієнтами, спрямованої на розширення частки ринку. Чим більша обіговість дебіторської заборгованості, тим менші будуть потреби підприємства в обіговому капіталі для розширення обсягу збуту.

Період погашення дебіторської заборгованості – це середній період її інкасації. В 2017 році період погашення дебіторської заборгованості зменшився на 10 днів у порівнянні з 2016 роком та склав 16 днів. Це є позитивною зміною в діяльності підприємства.

Динаміка якості кредиторської заборгованості підприємства наведена в табл. 2.9.

Таблиця 2.9.

Динаміка якості кредиторської заборгованості ПП «Дживальдіс» в 2016 – 2017рр.

Показник	(тис. грн.)		
	2016 рік	2017 рік	Відхилення
А	1	2	3
1. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, всього	2111	3304	+1193
1.1. Виправдана дебіторська заборгованість (термін сплати, якої не настав) – в % до обсягу кредиторської заборгованості	2111 100,0	3304 100,0	+1193 –
1.2. Невиправдана дебіторська заборгованість (термін сплати якої минув) – в % до обсягу кредиторської заборгованості	– –	– –	– –
2. Частка кредиторської заборгованості в загальному обсязі позиченого капіталу, %	62,8	85,4	+22,6
3. Частка кредиторської заборгованості, забезпеченої векселями в загальному обсязі позиченого капіталу, %	–	–	–
4. Оборотність кредиторської заборгованості, число оборотів	18	26	+8,0
5. Період погашення кредиторської заборгованості, дні	20	14	–6,0
6. Співвідношення періоду погашення дебіторської і кредиторської заборгованості	1,3	1,1	–0,2

Кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги на підприємстві в 2017 році збільшилася на 1193 тис. грн., у порівнянні з 2016 роком та склала 3304 тис. грн.

Частка кредиторської заборгованості в загальному обсязі позиченого капіталу становила 62,8% у 2016 році. У 2017 році вона збільшилася на 22,6% та склала 85,4%. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості показує розширення або зниження комерційного кредиту, наданого підприємству. Оборотність кредиторської заборгованості в 2016 році становила 18 оборотів. В 2017 році даний показник збільшився на 8 оборотів та склав 26. Зростання даного коефіцієнта означає пришвидшення оплати заборгованості.

Співвідношення періоду погашення дебіторської і кредиторської заборгованості в 2016 році становило 1,3, в 2017 році – 1,1. Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості показує можливість підприємства розрахуватися з кредиторами за рахунок дебіторів.

Динаміку ефективності використання сукупних активів наведено в табл. 2.10.

Таблиця 2.10.

Динаміка ефективності використання сукупних активів ПП «Дживальдіс»
в 2016 – 2017 рр.

(тис. грн.)

Показник	2016 рік	2017 рік	Відхилення
А	1	2	3
1. Чистий дохід від реалізації	37 665	85 103	+47438
2. Одноденна реалізація	104,6	236,4	+131,8
3. Середній обсяг оборотних активів	2970	4477	+1507
4. Питома вага оборотних активів у загальній сумі активів, %	74,5	81,0	+6,5
5. Коефіцієнт оборотності всіх активів, в т. ч. оборотних активів	9	15	+6,0
6. Тривалість обороту всіх активів, дні в т. ч. оборотних активів	40	24	-16,0

Коефіцієнт оборотності активів відображає швидкість обороту сукупного капіталу підприємства, тобто показує, скільки разів за аналізований період відбувається повний цикл виробництва й обігу, що приносить відповідний

ефект у вигляді прибутку, або скільки грошових одиниць реалізованої продукції принесла кожна одиниця активів.

Коефіцієнт оборотності активів в 2016 році становив 9, в 2017 році він збільшився на 6,0 та склав 15. У нашому випадку цей показник збільшився, це свідчить про позитивні зміни.

Динаміка коефіцієнтів фінансової стійкості підприємства наведена в табл. 2.11.

Коефіцієнт автономії (коефіцієнт концентрації власного капіталу) вказує на частку коштів власників підприємства в загальній сумі коштів, що були вкладені у майно підприємства.

Таблиця 2.11.

Динаміка коефіцієнтів фінансової стійкості

ПП «Дживальдіс» в 2017р.

Показник	На початок періоду	На кінець періоду	Відхилення
А	1	2	3
1. Коефіцієнт автономії	0,29	0,31	+0,02
2. Коефіцієнт співвідношення позиченого і власного капіталу	2,47	2,26	-0,21
3. Коефіцієнт довгострокового залучення позиченого капіталу	-	-	-
4. Коефіцієнт маневрування власним капіталом	0,04	0,53	+0,49
5. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом	0,02	0,19	+0,17

Коефіцієнт концентрації власного капіталу вказує на змогу підприємства виконати свої зовнішні зобов'язання за допомогою застосування власних коштів; самостійність його діяльності від позикових коштів.

Даний коефіцієнт визначається за формулою:

$$\text{Коефіцієнт концентрації власного капіталу} = \frac{\text{Власний капітал (ряд. 1495 ф. №1-м)}}{\text{Активи підприємства (ряд. 1095 + ряд. 1195 + ряд. 1200 ф. №1-м)}} \quad (2.3)$$

Чим вище значення цього коефіцієнта, тим підприємство більш фінансово стійке та незалежне від кредиторів. Якщо його значення дорівнює становить 1 (або 100%), це свідчить про те, що власники повністю фінансують своє підприємство.

Згідно з Методикою № 81 [56] і Методикою № 22 [55], підприємство належить до фінансово стійких за умов, що частина власного капіталу в загальній сумі фінансових ресурсів підприємства становить не менше 50 %.

Коефіцієнт автономії на початок року становив 0,29, а на кінець – 0,31. Як бачимо, даний коефіцієнт збільшився на 0,02. Але, разом з тим, можна зробити висновок, що протягом року значення коефіцієнта автономії на підприємстві було нижче за рекомендоване.

Показник співвідношення позикового і власного капіталу найбільш загально оцінює стан фінансової стабільності підприємства. Він визначається за формулою:

$$\begin{array}{l} \text{Співвідношення} \\ \text{позикового} = \\ \text{і власного} \\ \text{капіталу} \end{array} = \frac{\text{Позиковий капітал (ряд. 1595 +} \\ \text{ряд. 1695 + ряд. 1700 ф. №1–м)} \\ \text{Власний капітал (ряд. 1495 ф. №1–м)}}{\quad} \quad (2.4)$$

В 2017 році коефіцієнт співвідношення позиченого і власного капіталу зменшився на 0,21, у порівнянні з 2016 роком та склав 2,26. Зменшення показника в динаміці свідчить про зменшення залежності підприємства від інвесторів та кредиторів, тобто про збільшення фінансової стійкості.

Коефіцієнт маневреності власних коштів характеризує степінь мобільності використання власного капіталу, та визначається за формулою:

$$\begin{array}{l} \text{Коефіцієнт} \\ \text{маневрування} = \\ \text{власним капіталом} \end{array} = \frac{\text{ф.№1–м ряд.1495 – ф.№1–м ряд.1095}}{\text{ф.№1–м ряд.1495}} \quad (2.5)$$

Коефіцієнт маневрування показує частку власних коштів, вкладених в оборотні активи. Чітких рекомендацій у значенні цього коефіцієнта немає, але вважається, що його значення повинно бути не менше 0,2.

Коефіцієнт маневрування власним капіталом на початок року становив 0,04, на кінець року спостерігалось його збільшення на 0,49 до значення 0,53. Як бачимо, значення коефіцієнта маневрування дозволяє забезпечити достатню гнучкість у використанні власного капіталу.

Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами розраховують як відношення власних оборотних коштів до всієї величини оборотних коштів.

$$\text{Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом} = \frac{\text{ф.№1–м ряд.1195} - \text{ф.№1–м ряд.1695}}{\text{ф.№1–м ряд.1195}} \quad (2.6)$$

Мінімальне значення цього показника – 0,1. Коли показник опускається за це значення, то структура визнається незадовільною, а підприємство – неплатоспроможним.

Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом на початок року становив 0,02 (що нижче рекомендованого значення), а станом на кінець року цей коефіцієнт збільшився на 0,17 та склав 0,19 (в прийнятних межах). Збільшення величини показника свідчить про зміцнілий фінансовий стан підприємства і його спроможність проводити незалежну фінансову політику.

Динаміка показників платоспроможності підприємства наведена в табл. 2.12.

Таблиця 2.12.

Динаміка показників платоспроможності ПП «Дживальдіс» в 2017р.

Показники	На початок періоду	На кінець періоду	Відхилення		Темп зміни, %
			від нормативу	від початку періоду	
А	1	2	3	4	5
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,05	0,06	-0,14 -0,19	+0,01	120,0
Коефіцієнт проміжної (швидкої) ліквідності	0,95	1,10	+0,10	+0,15	115,8
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,02	1,23	+0,23 -0,27	+0,21	120,6

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує частку поточних зобов'язань, які можуть бути погашені негайно. Цей показник визначається за формулою:

$$\text{Коефіцієнт абсолютної ліквідності} = \frac{\text{Гроші та їх еквіваленти (ряд. 1165 ф. №1–м)}}{\text{Поточні зобов'язання (ряд. 1695 ф. №1–м)}} \quad (2.7)$$

Щодо показника абсолютної ліквідності, то при теоретичному значенні 0,2 – 0,25, значення даного показника на початок 2017 року становило 0,05, на

кінець 2017 року – 0,06, тобто рівень абсолютної платоспроможності є недостатнім.

Коефіцієнт швидкої ліквідності (коефіцієнт «лакмусового папірця»). Він враховує якість оборотних активів та є більш суворим показником ліквідності, оскільки при його обчисленні враховуються найбільш ліквідні поточні активи (запаси не враховуються).

«Швидкий» коефіцієнт обчислюється за формулою:

$$\begin{array}{l} \text{Коефіцієнт} \\ \text{швидкої} \\ \text{ліквідності} \end{array} = \frac{\text{Оборотні активи (ряд. 1195 ф. №1-м)} - \text{Запаси (ряд. 1100 ф. №1-м)}}{\text{Поточні зобов'язання (ряд. 1695 ф. №1-м)}} \quad (2.8)$$

Орієнтовне найменше значення цього коефіцієнта становить 1. Однак ця оцінка має умовний характер. Якщо, наприклад, коефіцієнт швидкої ліквідності становить 0,5 (менше 1), то це свідчить про те, що на кожну гривню поточної заборгованості підприємства припадає лише 50 коп. ліквідних активів. Це є низьким показником за показниками більшості галузей.

Отже, при орієнтовному значенні коефіцієнта швидкої ліквідності 1, його значення на початок 2017 року становило 0,95, на кінець 2017 року – 1,10. Це вказує на те, що на кожну гривню поточної заборгованості підприємство мало 95 коп. ліквідних активів на початок 2017 року, 1,10 грн. – на кінець 2017 року.

Коефіцієнт загальної ліквідності вказує, скільки гривень поточних активів підприємства припадає на одну гривню поточних зобов'язань. Якщо поточні активи більші за поточні зобов'язання підприємства, воно може розглядатися як таке, що успішно проводить діяльність.

Коефіцієнт загальної ліквідності визначається за формулою:

$$\begin{array}{l} \text{Коефіцієнт} \\ \text{загальної ліквідності} \end{array} = \frac{\text{Оборотні активи (ряд. 1195 ф. №1-м)}}{\text{Поточні зобов'язання (ряд. 1695 ф. №1-м)}}, \quad (2.9)$$

Коефіцієнт загальної ліквідності, що дорівнює 2 (або 2 : 1) вказує на здатність підприємства погашати поточні зобов'язання.

В Україні розроблені наступні методики оцінки фінансового стану підприємства:

– Методика проведення поглибленого аналізу фінансово–господарського стану підприємств та організацій від 27.06.1997р. № 81 (Методика № 81) [56];

– Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій від 23.02.1998 № 22 (Методика № 22) [55].

Згідно з Методикою № 81 і Методикою № 22:

– значення коефіцієнта загальної ліквідності в межах 1 – 1,5 вказує на те, що підприємство своєчасно погашає борги;

– критичне значення коефіцієнта загальної ліквідності дорівнює 1;

– при значенні коефіцієнта загальної ліквідності менше 1 підприємство має неліквідний баланс.

Коефіцієнт загальної ліквідності на початок 2017 року становив 1,02. На кінець 2017 року він збільшився на 0,21 та склав 1,23. Це свідчить, що хоч платоспроможність підприємства зростає, однак, все ще залишається на низькому рівні, а значить існує фінансовий ризик, як для самого підприємства, так і для його партнерів.

У сучасних умовах здійснення господарської діяльності оцінка фінансового стану підприємств дістає системного та комплексного підходу щодо отримання необхідної інформації для потреб внутрішніх і зовнішніх користувачів. Тому при функціонуванні фінансового ринку найкращим засобом оцінки потенційного партнера є отримання та аналіз усієї інформації про нього, у тому числі дані про господарську діяльність у динаміці, її масштабність, фінансовий стан та напрямки подальшого розвитку.

Висновки до розділу 2

Приватне підприємство «Дживальдіс» є виробником продуктів переробки молока. Розвиток цієї галузі промисловості викликаний попитом закладів громадського харчування, а також зацікавленістю широких верств населення в якісній продукції.

Основними видами діяльності підприємства є виробництво продукції з переробки молока: молока в пакетах, масло фасоване, масло блочне, казеїн, обезжирене молоко.

Асортимент продукції, що виробляється на підприємстві, складає біля 10 найменувань. Науково-виробничий відділ підприємства постійно працює над розширенням асортименту продукції та її вдосконаленням.

ПП «Дживальдіс» зацікавлене у побудові тривалих і стабільних відносин з надійними, високопрофесійними постачальниками сировини та послуг.

Підприємство здійснює взаємовигідне співробітництво з постачальниками молочної сировини, а також з широким колом підприємств, що постачають товари і послуги для виробництва.

Оцінка фінансових результатів є необхідною умовою ефективного управління доходами та витратами підприємства з метою зростання прибутку та збільшення рентабельності. В 2017 році на підприємстві збільшився чистий дохід (виручка) від реалізації продукції на 47439 тис.грн. (в 2,2 рази), у порівнянні з 2016 роком. Фінансові результати до оподаткування у 2017 році збільшилися на 1117 тис. грн. (у 5,5 рази), у порівнянні з 2016 роком. Це свідчить про зростання ефективності діяльності підприємства, а саме про збільшення його прибутковості.

Підсумковим показником діяльності підприємства, що характеризує його з фінансової сторони, є прибуток.

У сучасних умовах прибуток виступає найважливішим фактором стимулювання підприємницької діяльності, основою всебічного розвитку підприємства. Рівень прибутковості підприємства розраховується за допомогою двох показників – прибутку та рентабельності.

Валовий прибуток підприємства у 2017 році збільшився на 2 941,4 тис. грн., у порівнянні з 2016 роком.

Зростання валового прибутку в ПП «Дживальдіс» свідчить про підвищення ефективності виробництва – ефективність операційної діяльності.

Рівень загальної рентабельності – це ключовий індикатор при аналізі рентабельності підприємства. В 2016 році її розмір становив 6,2%, а в 2017 році спостерігалось зростання загальної рентабельності до 24,7%.

ПП «Дживальдіс» зацікавлене в тому, щоб кожна одиниця витрат приносила йому все більшу масу та норму прибутку (прибутковість як результат). Якщо прибутковість реалізації в 2016 році становила 0,5%, то в 2017 році вона збільшилася на 0,8% та склала 1,3%. Рентабельність власного капіталу підприємства в 2016 році становила 32,1%, а в 2017 році спостерігалось її збільшення до 67,4%. Зростання рентабельності власного капіталу свідчить про ефективне вкладення власного капіталу у діяльність підприємства.

У сучасних умовах важливою є своєчасна та якісна оцінка фінансового стану підприємств, аналіз їх ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості, знаходження напрямків збільшення та зміцнення фінансової стабільності.

Актив балансу відображає напрям розміщення капіталу, його предметно-речовий склад. Він визначає капітал як сукупність матеріальних, нематеріальних, грошових цінностей.

Середньорічна вартість активів підприємства в 2016 році склала 3822,2 тис. грн. В 2017 році вони зросли на 3417,2 тис. грн. та склали 7239,4 тис. грн. Частка оборотних активів в загальній структурі активів підприємства в 2016 році становила 72,4%. В 2017 році спостерігалось її зростання до 85,4%.

Ріст частки оборотних активів, у цілому, свідчить про позитивні зміни в складі активів підприємства, бо вказує на формування більш мобільної структури активів, що сприяє прискоренню оборотності капіталу; про розширення виробничої діяльності.

Власний капітал підприємства збільшився на 1119 тис. грн. та склав 2220 тис. грн. Частка власного капіталу підприємства на початок року становила 28,8% до всього капіталу підприємства, а на кінець – 30,7%.

Збільшення частки власного капіталу підприємства свідчить про збільшення можливості подолати несприятливі ситуації щодо фінансового забезпечення господарської діяльності підприємства.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості в 2017 році становить 23, що більше від минулорічного на 9 оборотів, що є позитивною зміною.

Збільшення оборотності дебіторської заборгованості на підприємстві сигналізує про зменшення числа неплатоспроможних клієнтів та інших проблем збуту; пов'язане також з переходом підприємства до більш жорсткої політики взаємовідносин з клієнтами, спрямованої на розширення частки ринку. Чим більша обіговість дебіторської заборгованості, тим менші будуть потреби підприємства в обіговому капіталі для розширення обсягу збуту.

Всі вищепроведені розрахунки свідчать про те, що підприємство підвищує ефективність фінансово-господарської діяльності, а його фінансовий стан зміцнюється.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Актуальні проблеми формування фінансової звітності підприємства

Ефективна діяльність підприємства завжди буде в залежності від якості, вірогідності, повноти й неупередженості інформації про зовнішні трансформації умов діяльності та про внутрішнє становище підприємства.

Внутрішній інформаційний устрій має забезпечувати всіх зацікавлених користувачів інформацією, необхідною для обґрунтування та схвалення управлінських рішень.

Основним засобом сповіщення зовнішніх та внутрішніх користувачів є фінансова звітність. Неправильність у фінансовій звітності спричиняє помилки у прийнятті управлінських рішень зовнішніми користувачами інформації, до хибних дій керівного персоналу різних рівнів підприємства [60, с. 64].

У цілому це все призводитиме до зниження результативності функціонування підприємства і, відповідним чином, рівня його прибутковості.

Основою формування даних фінансової звітності підприємства є вірогідність їх значень. Зважаючи на основні закономірності сучасного функціонування підприємств в Україні, великий об'єм робіт, що виконуються вручну при здійсненні обліку, зацікавленість суб'єктів підприємницької діяльності у певному коригуванні значень, що мають бути зафіксовані у звітності, досягнути повної вірогідності даних фінансової звітності є, водночас, дуже складним, але і дуже відповідальним завданням.

Інформація фінансових звітів має бути вичерпною в межах істотності, щоб бути достовірною. Фінансова звітність завжди має складатися з неупередженої інформації, налаштованої завчасно на визначений результат.

Обачність інформації – це обов’язкова умова до формування звітності за міжнародними стандартами, оскільки для ухвалення рішень необхідно, щоб вартість активів та доходи не була завищена, а зобов’язання чи витрати – занижені [70, с. 137].

Зміст операцій не постійно відображає те, що є наслідком їх розробленої форми. Тому при формуванні фінансових звітів відповідно до міжнародних стандартів ця умова також повинна матися на увазі.

Підстава формування та надання фінансових звітів, відповідність та вірогідність інформації мають певні обмеження – актуальність, співвідношення переваг та витрат, збалансованість якісних характеристик.

Порядок подання звітності, її форми та перелік показників, з яких вона формується, є одними із найбільш мінливих елементів сучасної вітчизняної звітності.

Прагнення якнайкраще покращувати звітність, зробити її більш своєчаснішою, вичерпнішою та якіснішою інколи спричиняло те, що фактичні дані не встигали за змінами, які запроваджувались нормативними актами й не мали змоги використовуватися на практиці з моменту їх оприлюднення в офіційних виданнях.

При відображенні інформації у звітності виникають інтереси різних суб’єктів господарювання.

Зовнішні користувачі (можливі інвестори, кредитори, потенційні майбутні контрагенти) зацікавлені в тому, щоб інформація, одержувана з даних фінансової звітності була якнайбільш точнішою та відповідала реальному стану активів та доходів, пасивів та зобов’язань підприємства [71, с. 117].

Ухвалюючи рішення про співпрацю з підприємством, звітність якого досліджується, зовнішні користувачі намагаються мінімізувати свої ризики у потенційній майбутній діяльності, тому їх, насамперед, цікавить конкретність наведених даних.

Трохи по-іншому бачать процес утворення показників фінансової звітності підприємства, що її формують. Вони прагнуть до того, щоб дані про

розміри активів та прибутковості у фінансових звітах були якнайбільшими. Це дозволяло б робити їх привабливішими для зовнішніх користувачів.

Тому, при виникненні нагоди коригування показників у бік покращення привабливості підприємства, в більшості випадків, керівництво підприємства цю можливість використовує.

Також ще однією стороною, яка має своє зацікавлення в значеннях показників звітності, є Державна фіскальна служба України. Маючи планові показники з наповнення бюджету, ДФС України зацікавлена в тому, щоб звітність, що має відношення до податків, мала якнайбільші значення (тобто, щоб платник податку обов'язково мав суми податкових зобов'язань).

Методологія бухгалтерського обліку, сформульована національними чи міжнародними стандартами, не передбачає певного алгоритму формування показників фінансової звітності та розкриття у ній інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємств [79, с. 128].

Це, певним чином, пов'язано з тим, що стандарти (національні та міжнародні) мають альтернативні варіанти визнання та оцінювання активів, зобов'язань підприємства, його капіталу, доходів та витрат (оцінювання запасів, розрахунок амортизації, утворення резерву сумнівних боргів, оцінки та обліку фінансових витрат).

Для вибору певної методики бухгалтерського обліку у стандартах рекомендовано застосовувати бухгалтерське судження. Все це дає можливість для «бурхливого» розвитку так званого «креативного обліку» для вигоди певним групам користувачів звітності, але з нехтуванням чи маніпулюванням інтересами інших.

Фінансова звітність, безумовно, є важливою частиною діяльності підприємства, що сприяє успішному здійсненню підприємницької діяльності, збиранню та систематизації звітних даних про наслідки діяльності підприємства.

Доречність інформації вимірюється її своєчасністю та суттєвістю. Найвірогідніша інформація не має сенсу, якщо вона надходить до користувачів

із запізненням. Тому фінансові звіти повинні надаватися користувачам у терміни, що передбачають їхнє ефективне застосування.

Інформація, що міститься у фінансових звітах, має не тільки віддзеркалювати результати діяльності підприємства за періоди, що минули, а й бути корисною для передбачення майбутніх доходів, дивідендів та інших виплат [81, с. 117].

Інформація є істотною, якщо її неправильні дані можуть позначитися на рішенні користувачів. Разом з тим, наведення у звіті несуттєвої інформації може погіршити її доступність.

Вірогідність інформації вказує на те, що вона не має помилок та необ'єктивних суджень і вимірюється її повнотою, нейтральністю, завбачливістю, переважанням сутності над формою.

Поки що в Україні не вдається гарантувати вірогідність фінансової звітності. Однією з підстав цього є її зайва складність.

Повнота інформації вимірюється повним відображенням діяльності підприємства: фінансова звітність повинна містити всю інформацію про операції та події, які можуть вплинути на рішення, що ухвалюється на її основі. В Україні такої повноти поки немає.

Нейтральність інформації вказує на те, що інформація повинна бути об'єктивною. Інформація не є нейтральною, якщо за допомогою методів оцінки або форми подання її можна мати вплив на ухвалення рішень. Фінансова звітність не має акцентувати на задоволенні інтересів певної групи користувачів звітності, завдаючи шкоди іншій групі [84, с. 214].

Вкрай необхідно досягти цього і в Україні, де в інформації акцент робиться на задоволення інтересів, насамперед, певних владних структур.

Обачність зумовлена невиразністю певних подій (приміром, виникнення сумнівних боргів, терміну експлуатації основних засобів). У зв'язку з цим, при оцінці наведеної у звітах інформації слід оминати завищення активів та доходів, заниження витрат та зобов'язань підприємств.

Це вказує на те, що збитки та зобов'язання необхідно відобразити в бухгалтерському обліку одразу ж після отримання даних про ймовірність виникнення, а активи та доходи – лише тоді, коли вони реально отримані.

В зв'язку з цим, наприклад, сумнівну дебіторську заборгованість необхідно списувати на витрати та вираховувати з загальної суми дебіторської заборгованості в тому періоді, коли виникли сумніви щодо змоги її погашення. В Україні цього майже не робиться. Але, разом з тим, обачність не означає формування прихованих або надмірних резервів, умисне заниження оцінки активів та доходів чи завищення зобов'язань або витрат.

Принцип періодичності полягає в тому, що підприємство має періодично звітувати перед зацікавленими особами стосовно результатів своєї діяльності за певні періоди. Це призводить до штучного сегментування всього життєвого циклу підприємства на певні відрізки часу (місяць, квартал, рік) та вносить елемент упередженості в оцінювання результатів за ці періоди [94, с. 160].

Наприклад, бухгалтер постає перед вибором, до якого звітного періоду потрібно віднести ті чи інші витрати або доходи і який при цьому, буде показник чистого прибутку за цей період. Для ухвалення рішення бухгалтер повинен дотримуватися методу нарахування, принципу відповідності та принципам, що сприяють найбільш об'єктивному відображенню господарських операцій в сучасних умовах господарювання.

Перевага сутності над формою означає, що операції та події повинні обліковуватись та наводитись у звітності відповідно до їхньої економічної сутності, а не лише за юридичної форми. Наприклад, передача активу у фінансову оренду не вказує на перехід права власності на нього від орендодавця до орендаря. Проте на практиці цей актив зараховується на баланс орендаря, оскільки до останнього фактично переходять усі вигоди та ризики, пов'язані з застосуванням цього активу.

Порівнянність інформації передбачає збереження послідовності в методах бухгалтерського обліку, що використовувались на певному підприємстві. Вона

характеризує змогу користувачів порівнювати фінансові звіти підприємства за різні періоди, а також фінансові звіти інших підприємств.

Основою порівнянності є наведення певної інформації за періоди, що минули та висвітлення інформації про особливості облікової політики підприємств та її зміну.

Кожний елемент інформації залучається до звітності, оскільки облік цієї фінансової інформації виконувався відповідно до певних принципів обліку.

До таких принципів належать принципи подвійного запису, економічної одиниці обліку, періодичності, безперервності діяльності [5, с. 224].

В основі принципу економічної одиниці обліку виступає одиниця, що відображається в звітності, виокремлюється від її власників або інших одиниць. Особисте майно та зобов'язання власників не повинні висвітлюватись у фінансовій звітності підприємства.

Принцип безперервності діяльності свідчить про те, що підприємство буде продовжувати здійснювати свою діяльність досить довго, відповідно до цілей свого утворення, і що воно в найближчій перспективі не буде реорганізоване або ліквідоване. Така передумова слугує приводом для включення різних статей в балансі за фактичною собівартістю, а не за ринковою ціною припустимої реалізації активів та зобов'язань у випадку ліквідації.

У випадку, якщо фінансові звіти сформовані не на основі припущення безперервності діяльності, про це також необхідно повідомити у примітках з описом підстав, з яких підприємство не вважається безперервно діючим, і основи оцінки, що була використана для формування фінансових звітів.

При використанні принципу грошової оцінки можуть використовуватися такі методи оцінки: фактична (історична) собівартість, поточна відновна собівартість, поточна ринкова вартість.

Відповідно до принципу нарахувань, операції відображаються в момент їх здійснення, а не в момент оплати коштів, та належать до того звітного періоду, в якому була здійснена операція [6, с. 169].

При формуванні звітної інформації мають діяти певні ліміти на інформацію, що входить до звітності, а саме: оптимальна пропорція затрат і вигод (означає, що затрати на формування звітності мають бути розумно співставлені з вигодами, які отримає підприємство від надання цих даних зацікавленим користувачам).

Звітна інформація має формуватися з додержанням конфіденційності: вона не має містити даних, які можуть завдати шкоду конкурентним позиціям підприємства.

Необхідність підтримки та суворому дотриманні міжнародних стандартів і принципів очевидна, і в майбутньому дасть важливі результати як для діяльності підприємства, так і для поліпшення економічної ситуації.

Для успішного дотримання даних принципів, на нашу думку, необхідно збільшити вплив, заходи та міру покарання установ контролю, які будуть виступати стимулом для підтримки роботи на належному рівні, а також застосувати різні заохочувальні заходи, доплати, пільги.

У випадку поєднання всіх вищенаведених принципів, дієвого законодавства та систематичного контролю можна сподіватися на стабілізацію та покращення ситуації у господарській діяльності підприємства.

Отже, сучасні умови господарювання впливають на порядок формування фінансової звітності підприємства. Різні користувачі ставлять до показників фінансової звітності різні вимоги, що відповідають лише їхнім потребам.

Підґрунтям всіх вимог до показників фінансової звітності є її вірогідність, а отже, правильність відображення в ній даних фінансового обліку.

Фінансову звітність у сучасному економічному середовищі потрібно розглядати як суспільно-важливий інформаційний інструментарій показу фінансово-майнового стану та результат діяльності суб'єктів господарювання [73, с. 76].

Для задоволення корисності показників фінансової звітності в стандартах бухгалтерського обліку як міжнародних, так і національних, закладені, переважно, анонсовані вимоги до інформації, яка в ній міститься.

На практиці забезпечити вірогідність фінансової звітності, враховуючи велику кількість її користувачів, наявність альтернативних методик обліку та вплив на процес стандартизації обліку корпоративних структур, надзвичайно важко.

Крім того, недосконалість методології обліку певних об'єктів (нематеріальних активів, резервів, фінансових результатів) призводить до перекручення в балансі інформації про реальний стан і результати діяльності підприємства.

Суб'єктивність інформації фінансової звітності та інші чинники спричинили переорієнтування інформаційного задоволення ринку на інші інструменти оцінювання ефективності діяльності його суб'єктів, які засновані на неформалізованій інформації [36, с. 53].

Тому, для подальшого розвитку теорії фінансової звітності для її пристосування до умов, що склалися у сучасній економіці, ставиться вимога кардинальної зміни методології бухгалтерського обліку.

Зміни до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 05 жовтня 2017 року, визначили особливості переходу вітчизняних підприємств на міжнародні стандарти фінансової звітності [30].

Усі банківські установи, публічні акціонерні товариства, страхові компанії та підприємства, які здійснюють види діяльності, затверджені Кабінетом Міністрів України, повинні формувати та публікувати за міжнародними стандартами фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність [30].

Необхідністю переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності є:

1) збільшення вертикальних і горизонтальних господарських зв'язків спонукало до активізації самостійності суб'єктів підприємництва, яким для

ухвалення рішень необхідна точна інформація, що повно висвітлює усі економічні процеси;

2) поживавлення ролі грошей призвело до посилення потреби на кредитні кошти, для одержання яких банки вимагають від підприємств надання фінансових документів, які б дозволити здійснити фінансовий аналіз підприємства якнайшвидше та якісніше;

3) відслідковується тенденція щодо збільшення підприємств, що беруть участь у міжнародному бізнесі;

4) охоплення українськими підприємствами міжнародних фінансових ринків вимагає подання фінансової звітності за міжнародними стандартами, а також перехід до західної практики здійснення обліку;

5) необхідність в значній кількості іноземних інвестицій;

6) поетапне входження в європейський економічний простір [25, с. 125].

Необхідно виділити головні переваги під час складання фінансової звітності за міжнародними стандартами:

1) змога отримати кредити в іноземному банку;

2) можливість отримати постачальників–іноземців;

3) змога здійснювати діяльність як транснаціональна компанія;

4) можливість отримання кредитного рейтингу підприємства від спеціального агентства;

5) змога залучення закордонних клієнтів;

6) можливість прирівнювати підприємства один до одного.

У цілому вітчизняні стандарти фінансової звітності відповідають міжнародним. Але існує ряд відмінностей:

1) відмінності в існуванні деяких стандартів (наприклад, ПСБО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» в МСФЗ немає);

2) облікова політика підприємства згідно міжнародних стандартів не повинна змінюватися без поважних причин. Стосовно українських стандартів, то облікова політика повинна змінюватися при внесенні змін до законодавства;

3) до фінансової звітності, сформованої за міжнародними стандартами мають включатися тільки ті облікові одиниці, які можуть суттєво впливати на ухвалення управлінських рішень. В українських стандартах є положення, що визначають форми та правила заповнення фінансової звітності;

4) послідовність визнання доходів та витрат;

5) у вітчизняних стандартах чітко прописані всі види біологічних активів та рахунки, на яких вони мають обліковуватися (включаючи поділ на довгострокові та короткострокові активи). В міжнародних стандартах цього немає;

б) в міжнародних стандартах немає конкретного поділу основних засобів на групи, як це зроблено в українських стандартах [19, с. 287].

Найбільш вагома відмінність міжнародних стандартів фінансової звітності від вітчизняних – увага до деталей. Окрім форм фінансової звітності, МСФЗ містить велику кількість приміток, що вичерпно висвітлюють суть операцій.

Отже, відмінності між вітчизняними та міжнародними стандартами є досить вагомими і це значно ускладнює процес формування фінансової звітності суб'єктами підприємництва. Дана проблема обумовлює необхідність в подальшому проведенні процесу зближення стандартів, а також виборі найкращого шляху їх співіснування.

Проблеми переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності полягають у наступному:

1) фінансові витрати підприємства. Середня вартість переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності за допомогою аудиторських чи консалтингових фірм коштуватиме приблизно 10 – 15 тис. дол. США. Оплата праці працівника, що має відповідний сертифікат та трирічний досвід роботи складе 1 – 2 тис. дол. США на місяць. Навчання власного бухгалтера коштуватиме для підприємства приблизно 1 тис. дол. США [80, с. 270];

2) мовний бар'єр. Оскільки офіційна мова міжнародних стандартів – англійська, то це ускладнить роботу з нововведеннями в стандартах та вчасністю їх застосування.

Певні труднощі під час формування звітності за міжнародними стандартами можуть виникнути у тих підприємств, які автоматизували процес ведення обліку та формування звітності. Це пов'язане з тим, що форми та структура певних фінансових звітів можуть не співпадати.

Порівняно з проблемами використання стандартів, переваги від застосування міжнародних стандартів очевидні (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Переваги застосування міжнародних стандартів фінансової звітності
для різних категорій користувачів

Користувачі	Переваги застосування МСФЗ
Підприємства	Збільшення якості інформації для ухвалення рішень керівниками; полегшення доступу до капіталу, в тому числі з іноземних джерел; зменшення вартості капіталу
Інвестори	Покращення якості інформації для ухвалення рішень; збільшення довіри до поданої інформації; краще розуміння ризиків та прибутковості підприємства
Державні діячі	Зміцнення українського ринку капіталу й підвищення його привабливості; полегшення доступу до світових ринків капіталу
Національні органи регулювання	Зміцнення нагляду та правозастосування органами регулювання; удосконалення стандартів розкриття фінансової інформації; розширення можливості щодо залучення та моніторингу лістингу іноземних компаній
Інші задіяні особи	Збільшення довіри та поліпшення економічних перспектив для бухгалтерської та аудиторської професій; покращення звітності за новими та іншими аспектами бізнесу

*Складено автором за даними [19, с. 215]

Наразі міжнародні стандарти не тільки систематизують накопичений досвід різних країн, а й активно здійснюють вплив на удосконалення вітчизняних систем бухгалтерського обліку та звітності.

Міжнародні стандарти фінансової звітності перетворюються на необхідну умову функціонування цінних паперів на світових фондових ринках. Тому

зростає кількість компаній (насамперед, транснаціональних) підприємств, які використовують міжнародні стандарти.

Отже, міжнародні стандарти фінансової звітності – це нова фінансова мова, яку використовують підприємства провідних країн світу. Знання цієї мови допоможе Україні активніше приймати участь у процесах інтеграції та глобалізації, дозволить наблизитися до великих світових фінансових інституцій.

Звітність, сформована відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності, вирізняється високою повчальністю для користувача. Застосування міжнародних стандартів фінансової звітності допомагає компаніям, зокрема, українським, одержати достовірну інформацію про свою фінансову діяльність.

3.2. Основні напрями удосконалення методики аналізу фінансової звітності підприємства

Сьогодні, коли будь-яке підприємство проводить підприємницьку діяльність самостійно та на власний ризик з ціллю отримання прибутку, роль загального аналізу фінансової звітності як засобу виявлення напрямів забезпечення сталого розвитку суб'єктів господарювання тільки збільшується

Аналіз фінансової звітності як вагома складова аналітичної діяльності, стає одним з важливих інструментів контролю за діяльністю підприємств, адже саме він дає повну, глибинну характеристику фінансового стану підприємства, що потрібна для управління фінансовою стійкістю, платоспроможністю та ліквідністю підприємства, а також забезпечення конкурентоспроможності його продукції на довгостроковий період [34, с. 176].

У цілому комплексний аналіз та оцінка фінансової звітності підприємства означає розрахунок економічних можливостей підприємства та дає змогу визначення його положення в економічному середовищі.

Аналіз та оцінка майнового та фінансово-економічного стану підприємства формує необхідну інформаційну основу для ухвалення

необхідних управлінських та фінансових рішень стосовно проблемних питань виробничого розвитку та залучення інвестицій.

При здійсненні комплексного аналізу фінансової звітності суб'єктів підприємництва різних форм господарювання, потрібно дотримуватися певних вимог, серед яких можна визначити наступні:

1. Методологічна основа комплексного аналізу повинна бути заснована на методиках, які надавали б можливість в лімітовані строки здійснити оцінку фінансового стану підприємства; не лише визначити проблемні питання, а й обґрунтувати висновки відносно напрямів зміни фінансового стану підприємства в цілому.

2. При практичному здійсненні комплексного аналізу потрібно використовувати порівняльний аналіз як результативний прийом організації аналізу фінансової звітності. Він є внутрішньогосподарським аналізом зведених даних фінансової звітності за певними напрямками діяльності самого підприємства або внутрішньогосподарський аналіз показників даної підприємства, у зіставленні з певними показниками підприємств–конкурентів чи середньогалузевими показниками.

3. Для виконання комплексного аналізу потрібно здійснити формування системи показників, які б у своєму комплексі відповідали вимогам загальної характеристики поточного стану підприємств та напрямів його подальшого розвитку.

Але необхідно пам'ятати, що застосування вкрай великої кількості фінансових коефіцієнтів призводить до втрати часу на аналітичне та математичне дослідження функціонально пов'язаних між собою показників. А це значно зменшить оперативність комплексного аналізу.

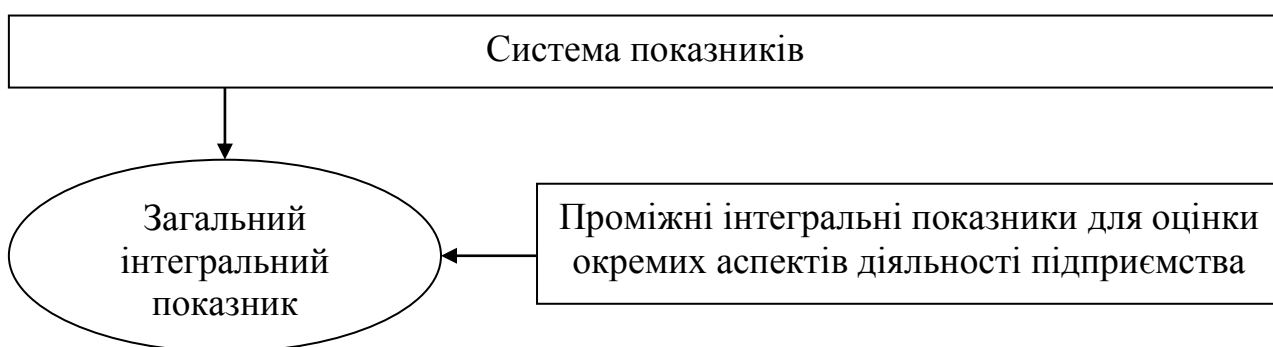
Насиченість цільової сукупності певними показниками буде залежати від завдань, які визначені перед аналізом його замовниками у певному конкретному випадку. Поміж таких вимог, що ставляться до потенційних показників, можна виокремити невелику сукупність критичних показів.

4. Ефективність комплексного аналізу залежить від змоги побудови системи показників з ціллю уникнення роздвоєності висновків у баченнях окремих експертів відносно ідентифікації стану підприємства [42, с. 176].

Сьогодні у практиці комплексного фінансового аналізу розповсюдженим засобом досягнення поставленої вище мети є побудова системи ранжування даних, відносно якої кожному значенню показника відповідає певний ранг, а сукупність рангів, що сформована підприємством за результатами аналізу, виступає підставою для характеристики його фінансового стану, розвитку напрямів його зміни та шляхів подальшої діяльності.

Отже, відособлена оцінка певних сторін фінансової діяльності підприємства органічно складається при інтегральному аналізі фінансового стану підприємства.

Для формування інтегральної оцінки фінансового стану підприємств слушно застосовувати дві системи показників: загальну та з проміжними оцінками певних елементів фінансового стану підприємства (рис. 3.1.).

*Складено автором за даними [70, с. 137]

Рис. 3.1. Структура показників для розрахунку інтегральної оцінки фінансового стану підприємства.

Ключовим етапом при здійсненні комплексної оцінки підприємства для ухвалення управлінських рішень є утворення системи аналітичних показників, яка має гарантувати об'єктивність та змістовність інформації, що дає характеристику досліджуваним явищам та процесам.

На нашу думку, для вимог інтегрального оцінювання потрібно використовувати систему відносних факторних показників (Додаток І).

Першорядним чинником для проведення комплексної оцінки фінансового стану підприємства є формування моделі обробки вхідної бази інформації. Така модель є аргументованим, відповідно до спеціальних характеристик певного випадку комплексного аналізу, органічним синтезом математичних та аналітичних методів дослідження.

Послідовність (етапи) здійснення та обробки вхідної інформаційної бази при комплексному аналізі фінансової звітності підприємств матимуть наступний вигляд (рис. 3.3.).

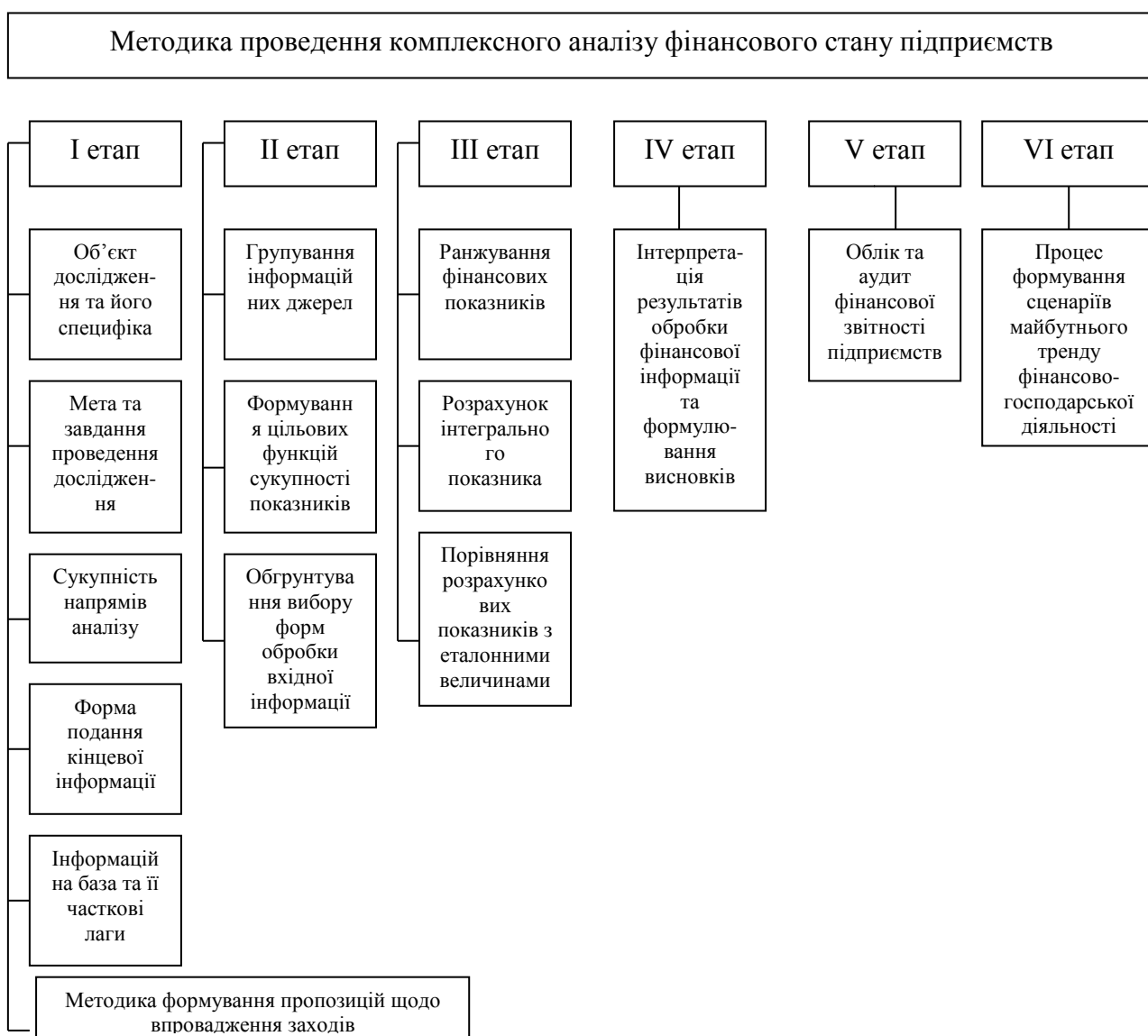

Рис. 3.3. Послідовність проведення комплексної оцінки фінансового стану підприємства.

Вважаємо слушним покращення діючої методики шляхом розробки моделі комплексного аналізу фінансової звітності, яка передбачає поєднання фінансового аналізу і обліку фінансової звітності для загальної оцінки повного та достовірного обсягу певної інформації та запровадження додаткових п'ятого та шостого етапів, що є логічним продовженням раніше визначених етапів здійснення комплексного аналізу фінансової звітності підприємства.

На першому етапі комплексного аналізу забезпечується визначення цільової функції обробки вхідної інформаційної бази.

Правильна постановка дає чітке розуміння мети комплексного аналізу в окремому випадку, а також своєрідності цього випадку.

Отже, виконавцям доводиться до відома цільова функція комплексного фінансового аналізу, яка передбачає такі елементи:

- об'єкт дослідження та його своєрідність: галузева приналежність (види діяльності) підприємств, форма власності, розмір підприємства, ринкова позиція, рівень монополізації галузі;

- інформаційна база та її проміжки (фінансова звітність підприємств та порівнювані часові проміжки);

- мета та завдання здійснення дослідження (визначення ділової надійності, аналіз кредитоспроможності, передбачення банкрутства підприємства);

- комплекс напрямів аналізу фінансової діяльності підприємств, які є елементами узагальнюючого інтегральних даних (ефективність підприємницької діяльності, довгострокові та короткострокові шляхи розвитку платоспроможності, ефективність управління підприємством);

- форма надання підсумкової інформації (розрахунок абсолютної величини інтегрального показника, складання порівняльної таблиці);

- методика утворення пропозиції з впровадження заходів для досягнення завдань комплексного фінансового аналізу підприємств [39, с. 178].

Отже, перший етап полягає у створенні методологічної основи моделі обробки вхідної інформаційної бази.

Другий етап має на меті здійснення первинної обробки та узагальнення вхідної фінансової інформації.

Для виконання завдань, які визначаються на другому етапі моделі, що досліджується, реалізується така сукупність елементів:

- групування інформаційних джерел відносно до визначених напрямів дослідження фінансового стану підприємств, аналізу та здійснення спостереження (платоспроможність, ділова активність, фінансові результати, майно підприємства);

- формування сукупності фінансових показників як форми узагальнення даних за систематизованими інформаційними джерелами;

- визначення форм обробки вхідної інформації стосовно до визначеної сукупності показників [45, с. 124].

Третій етап передбачає забезпечення реалізації методичних засад на основі визначеного на другому етапі комплексу сфер аналізу та об'єктів дослідження.

На четвертому етапі повинно здійснюватись тлумачення результатів обробки фінансової інформації, що виходить з системи показників, які відповідають напрямкам комплексного аналізу підприємств та запитам замовників дослідження. При цьому окреслення висновків щодо об'єкта дослідження на підставі проведених розрахунків не тільки надає можливість замовникам комплексного аналізу отримати відповіді на поставлені ними запитання, а також є основою передбачення зміни економічного потенціалу підприємств.

П'ятий етап комплексної оцінки фінансової звітності підприємств дозволяє більш ґрунтовно проаналізувати достовірність вхідної інформації для здійснення комплексної оцінки фінансового стану та надає можливість реалізувати внутрішній та зовнішній контроль щодо відповідності формування показників фінансової звітності підприємств.

Шостий етап є процесом формування сценаріїв майбутнього напряму фінансово-господарської діяльності підприємств. Сутність цього етапу

зводиться до передбачення результатів діяльності підприємства з урахуванням запропонованих заходів з підвищення ефективності діяльності підприємств [51, с. 135].

Таким чином, не дивлячись на те, що питанням дослідження теоретичних і практичних аспектів складання та вдосконалення методики здійснення комплексного аналізу фінансової звітності підприємств приділяється багато уваги як в літературі, так і в щоденній роботі міністерств і відомств України, кожний крок в цьому напрямку є вагомим.

Тож, доповнені нами п'ятий та шостий етапи здійснення комплексного аналізу фінансової звітності підприємств, удосконалюють методику комплексного аналізу: виконання п'ятого етапу надасть можливість проведення внутрішнього та зовнішнього контролю щодо відповідності формування показників фінансової звітності, а шостого етапу – дозволить передбачення результатів об'єктів дослідження з урахуванням запропонованих заходів щодо покращення ефективності діяльності підприємств.

При здійсненні комплексного аналізу фінансової звітності потрібно: дотримуватись певних вимог; зважати на схему ієрархій системи показників для визначення інтегральної оцінки фінансового стану підприємств та брати до уваги визначений алгоритм – етапи проведення та обробки вхідної інформаційної бази.

У сучасних умовах, коли збільшується роль комплексного аналізу фінансової звітності як інструменту визначення напрямів сталого розвитку суб'єктів господарювання, виникає необхідність в покращенні методики його здійснення з урахуванням основних закономірностей діяльності підприємств різних організаційно-правових форм.

В економічно розвинених країнах основу економіки створюють малі підприємства, тому що вони формують вагому частку загальної доданої вартості.

Відповідно до статистичних даних, в Україні на 10 тис. осіб населення припадає 70 малих підприємств, на яких працюють 2073,6 тис. осіб [87, с. 406].

Окрім того слід зазначити, що організація фінансово-економічної роботи на малих підприємствах країни не забезпечена належним чином. Вагомим недоліком є те, що неналежна увага приділяється здійсненню системного та комплексного економічного аналізу.

Це, зокрема, негативно відображається на ефективності діяльності малих підприємств.

Необхідно зазначити, що методика аналізу звіту про фінансові результати суб'єктів малого підприємництва належним чином не розроблена. Окрім того, розрахунок показників форми №2 малого підприємства має трохи інший алгоритм, у порівнянні з відповідними розрахунками по середньому за розмірами та великому підприємству (табл. 3.2.).

Таблиця 3.2.

Алгоритм розрахунку показників фінансового стану із врахуванням даних форми №1–м (2–м) №1–мс (2–мс)

Показник	Методика розрахунку	Алгоритм розрахунку
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	Чистий дохід від реалізації за період / середній залишок оборотних активів	Код 2000 ф. 2–м (2–мс) / Код 1195 ф. 1–м (1–мс) (середнє значення)
Окупність витрат прибутком	[Валовий прибуток / собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг)] x 100%	[(Код 2000 – 2050 ф. 2–м (2–мс) / Код 2050 ф. 2–м (2–мс)] x 100%
Рентабельність продажу	[Валовий прибуток / чистий дохід від реалізації період] x 100%	[(Код 2000 – 2050 ф. 2–м (2–мс) / Код 2000 ф. 2–м (2–мс)] x 100%
Рентабельність активів	[Чистий прибуток/ середня за період вартість активів] x 100%	[(Код 2350 ф. 2–м (2–мс) / Код 1300 ф. 1–м (1–мс) (середнє значення)] x 100%
Рентабельність власного капіталу	[Чистий прибуток / середня за період величина власного капіталу] x 100%	[(Код 2350 ф. 2–м (2–мс) / Код 1495 ф. 1–м (1–мс) (середнє значення)] x 100%

*Складено автором за даними [90, с. 30]

У комплексному аналізі фінансової звітності з ціллю аналізу фінансового стану пропонується застосовувати дві системи даних: загальну та з проміжними комплексними оцінками певних аспектів діяльності підприємства.

Визначена при цьому система аналітичних показників має гарантувати змістовність, об'єктивність та адекватність інформації, що дає характеристику досліджуваним явищам та процесам. Важливим елементом комплексного аналізу фінансової звітності малого підприємства є складання моделі обробки вхідної інформаційної бази.

Така модель є поєднанням аналітичних, математичних та статистичних методів дослідження.

Перш ніж проводити аналіз фінансової звітності суб'єкта малого підприємства – юридичної особи, пропонуємо виконати її перевірку щодо достовірності та повноти відображення в обліку господарських операцій. Слід простежувати весь цикл бухгалтерського обліку: від виконання операції до формування фінансової звітності.

При цьому досліджуються наступні важливі моменти: наведення господарських операцій у первинних документах; аналіз операцій, їх оцінка та облік у бухгалтерських регістрах; здійснення записів до регістрів за результатами проведення інвентаризації активів та зобов'язань; закриття рахунків доходів та витрат; формування оборотно-сальдової відомості; формування фінансової звітності [45, с. 39].

Комплексну оцінку фінансової звітності потрібно проводити з дотриманням певних етапів. Пропонуємо проводити, насамперед, експрес-діагностику даних фінансової звітності з ціллю пошуку та виокремлення найбільш важливих та складних проблем щодо розпорядження фінансами малого підприємства. Її головним завданням є зменшення масштабів пошуку проблем та напрямів їхнього розв'язання [64].

Такий аналіз передбачає незначні витрати часу для отримання результату та наступного здійснення додаткових аналітичних розрахунків за визначеними напрямками.

Експрес-діагностику пропонується здійснювати наступним чином:

- оцінка економічного потенціалу підприємства;
- оцінка результатів фінансово-господарської діяльності підприємства;

- висновки та рекомендації.

Комплексний аналіз фінансової звітності малого підприємства є більш глибоким аналізом. Він формується на основі комплексу показників, досліджує всі сторони діяльності підприємства, враховуючи стратегічний розвиток діяльності.

Пропонуємо здійснювати комплексний аналіз фінансової звітності малого підприємства наступним чином:

- вертикальний та горизонтальний аналіз статей балансу;
- оцінка якісних змін у майновому стані;
- аналіз наявності негативних статей у звітності;
- аналіз фінансового стану та оцінка результатів фінансово–господарської діяльності підприємства;
- горизонтальний та вертикальний аналіз даних звіту про фінансові результати;
- комплексний аналіз результатів діяльності підприємства, визначення висновків та рекомендацій.

Для здійснення оцінки може бути використаний один з існуючих підходів до аналізу фінансових показників (коефіцієнтів): на основі нормативних значень або на основі загальногалузевих показників.

Для покращення існуючої моделі комплексного аналізу фінансової звітності малого підприємства, пропонуємо здійснювати аналіз з виокремленням наступних етапів (рис. 3.4):

- визначення цільової функції моделі опрацювання вхідної інформаційної бази. У межах цього етапу виокремлюється об'єкт дослідження та досліджується специфіка його діяльності, проводиться визначення мети та завдань комплексного аналізу фінансової звітності, вивчається представлена інформаційна база та її часові проміжки, формується система напрямів аналізу фінансово–господарської діяльності підприємств, які є елементами узагальнюючого інтегрального показника, розробляється форма подання кінцевої інформації та пропозицій щодо здійснення заходів з метою досягнення

мети комплексного аналізу даних, наведених у фінансовій звітності малого підприємства;

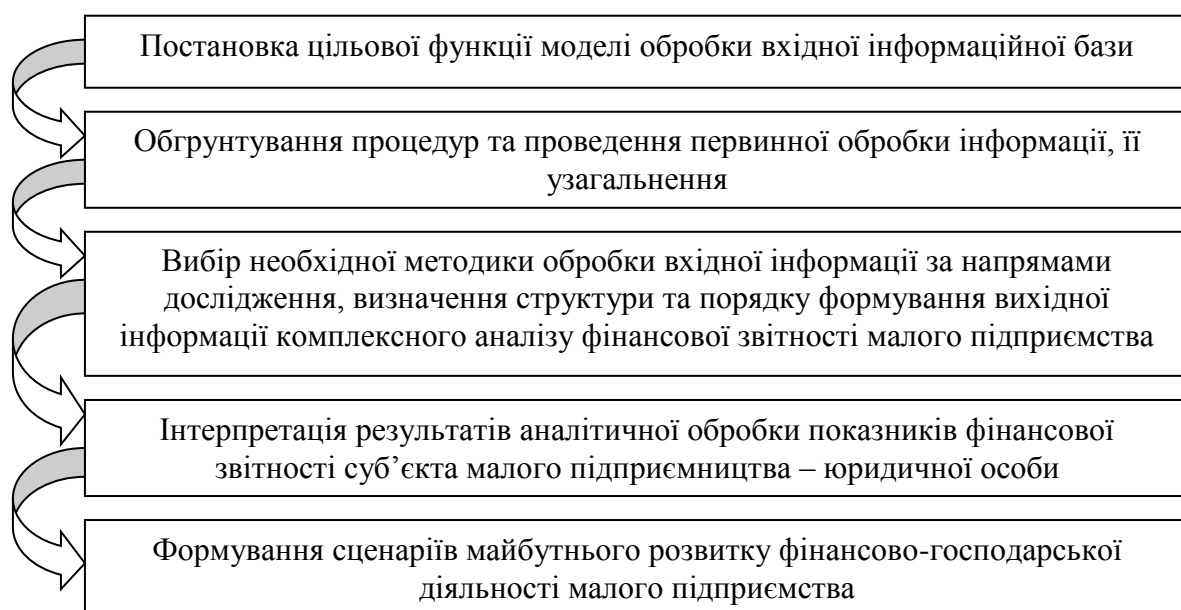
- обґрунтування процедур та здійснення первинного аналізу інформації, її систематизація. При цьому відбувається групування інформаційних джерел та створення системи фінансових показників, визначаються форми обробки вхідної інформації відносно до визначеної сукупності даних;

- вибір потрібної методики аналізу вхідної інформації за певними напрямками дослідження, визначення структури та порядку утворення вихідної інформації для здійснення комплексного аналізу фінансової звітності малого підприємства;

- підсумок результатів аналітичної обробки даних фінансової звітності.

При цьому підбиття підсумків щодо об'єкта дослідження на основі здійснених розрахунків не тільки дає змогу замовникам комплексного аналізу отримати відповіді на визначені ними проблемні запитання, а й виступає основою передбачення зміни економічного потенціалу підприємств;

- формування шляхів майбутнього розвитку фінансово-господарської діяльності підприємства.

*Складено автором за даними [88, с. 144]

Рис. 3.4. Послідовність здійснення комплексного аналізу фінансової звітності малого підприємства

Отже, дослідженню проблем покращення методики проведення комплексного аналізу фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва – юридичних осіб приділяється мало уваги.

Запропонована нами послідовність спрямована на вдосконалення методики комплексного аналізу фінансової звітності, сприяютиме активізації проведення внутрішнього та зовнішнього контролю за формуванням наведених у ній показників, дають змогу визначення напрямів фінансово–господарської діяльності малих підприємств та забезпечують збільшення її ефективності.

3.3. Шляхи поліпшення управління діяльністю підприємства

Система управління показує високу ефективність не лише тоді, коли керівники підприємств, які ухвалюють управлінські рішення та формують засоби контролю, і працівники, які беруть на себе відповідальність за реалізацію рішень, діють взаємопов'язано, а також і тоді, коли між рівнями управління відпрацьований зрозумілий та чіткий механізм взаємовідносин. Зникнення такого механізму між рівнями управління зменшує управлінську ефективність усієї системи [71, с. 117].

Покращення системи управління підприємством повинно відбуватися за наступними основними напрямками:

- поліпшення організаційної структури управління підприємством;
- покращення організації менеджменту та бізнес–процесів через удосконалення системи планування, обліку та контролю за основними показниками діяльності підприємства;
- підвищення управління виробничими ресурсами та запасами;
- удосконалення ефективності управління інноваційними процесами на підприємстві, покращення якості продукції, що виготовляється.

Покращення організаційної структури підприємства передбачає, передусім, необхідність формування оптимальної чисельності кількості та структури апарату управління підприємства, а також кількості працівників

виробничих підрозділів відповідно до діючих нормативів та реальними потребами підприємства з врахуванням сучасних умов господарювання.

Покращити систему планування, обліку та контролю за головними показниками діяльності підприємства можна при застосуванні ефективної системи внутрішнього контролю, широкого та всебічного використання обчислювальної техніки, використання сучасних інформаційних технологій.

Передусім, це стосується системи бюджетування, організації фінансового менеджменту та керування фінансовими потоками.

Покращення управління виробничими ресурсами та запасами означає правильне використання всіх видів матеріальних ресурсів та енергозберігаючих технологій, регулювання використання виробничих запасів відповідно до прогресивних норм.

Одним зі шляхів поліпшення системи управління є об'єктно–цільовий підхід із завершеним циклом управління при визначенні організаційної структури, нових прав та обов'язків працівників, а також ступеню відповідальності за свої посадові функції керівників та фахівців різних рівнів.

Цільова структура апарату управління дозволить комплексно та своєчасно виконувати процеси управління.

Увесь процес керування певним ресурсом розглядається як одне ціле, в рамках якого діють взаємообумовлені інформаційні потоки, що проходять через усі функції управління на підприємстві: планування, облік та контроль.

Організація автоматизованої системи збору та обробки економічної інформації також є одним зі шляхів покращення системи управління, що сприяє побудові раціональної структури апарату управління підприємством та більш ефективному його застосуванню для виробничих цілей [88, с. 143].

Функціонування вищевказаної системи звільняє керівників і фахівців різних рівнів від ручної праці зі збору та обробки інформації, скорочує терміни ухвалення управлінських рішень, покращує їх якість.

Отже, стратегія покращення системи управління зосереджується на:

- цілях розвитку та порядку вдосконалення комплексної системи управління підприємством для формування ефективних рішень і взаємного погодження інформаційних процесів ухвалення рішень, а також організаційних, кадрових та технічних рішень;

- впровадження сучасних засобів та методів керування в межах обраної комплексної концепції системи управління (інтегроване керування автоматизованим процесом виробництва);

- покращення організаційних структур управління підприємством шляхом застосування сучасних гнучких форм (адаптивні, програмно-цільові та інші структури);

- поліпшення інформаційної системи для управління підприємством з метою удосконалення якості інформаційного масиву та збільшення можливостей його швидкого використання;

- застосування засобів автоматизації та обчислювальної техніки для покращення техніко-економічного рівня і якості виробництва (роботизація, гнучкі виробничі ділянки);

- застосування світового досвіду, а також співпраця з іноземними партнерами для формування необхідного рівня якості розвитку системи управління на підприємстві.

В молокопереробній галузі економіки України за останні десятиріччя змінилися економічні умови здійснення господарської діяльності підприємств.

Серед найбільш актуальних проблем розвитку підприємств молокоперобної галузі є формування пристосованої до сучасних умов господарювання системи керування конкурентоспроможністю продукції, виконання якої дозволить гарантувати довготривале та результативне функціонування підприємств на ринку. Рішення про вибір альтернативних дій з управління конкурентоспроможністю підприємства повинно посилатися на результати аналізу та порівняння результату фінансової діяльності [45, с. 129].

Молочна промисловість є однією з провідних у харчовій та переробній галузях та формує досить привабливий за об'ємами ринок.

Криза української економіки визначила слабкі місця молокопереробної галузі України, зокрема низький рівень технологічного забезпечення молокопереробних підприємств; низький рівень забезпеченості сировиною; невеликі можливості широкого розмежування асортименту через низьку якість сировини; зменшення попиту на продукти переробки через низьку купівельну спроможність населення; високий рівень конкуренції зі сторони потужних підприємств, що оснащених сучасним обладнанням і технологіями та випускають молочну продукцію під відомими товарними знаками.

Через значну конкуренцію на сировинному ринку, виробництво готової молочної продукції все частіше концентрується на великих підприємствах, що вкладають неабиякі кошти в удосконалення виробництва, миттєво реагують на зміни кон'юнктури ринку, постійно розширюють свій асортимент та, щоб не втратити свою нішу на ринку, збільшують ринок збуту завдяки пошуку нових споживачів та експортних поставок [70, с. 138].

За умов конкуренції товаровиробників та низького державного контролю за виробництвом та розподілом виготовленої продукції, зростає значення господарської діяльності підприємства.

Напрямки розвитку підприємств базуються на двох складових – сучасному високотехнологічному виробництві та якісній натуральній сировині. Сучасна європейська безконтактна технологія виробництва дозволяє забезпечити високий ступінь чистоти харчового виробництва.

Щоб продукція була конкурентоздатною на внутрішньому та зовнішньому ринку, мають бути сформовані вимоги до виробництва молока та продуктів його переробки, а також вимоги до їх маркування, транспортування, фасування, контролю якості готової продукції, зберігання, реалізації та утилізації.

Контроль за виробництвом має використовуватися по всьому харчовому ланцюгу. Це гарантуватиме придатність кінцевих продуктів до споживання людьми.

Виробництво продуктів переробки молока на рівні переробних підприємств має проводитися відповідно нормативних документів в контексті систем контролю. Здійснення заходів контролю повинно запобігати, виключати або зменшувати існування небезпечних чинників до дозволеного рівня та зменшувати вірогідність забруднення. Первинне виробництво молочної сировини має відбуватися відповідно до санітарно–гігієнічних та ветеринарних норм і правил.

Виробник, який проводить діяльність з виробництва та реалізації продуктів переробки молока, повинен організувати контроль вздовж усього харчового ланцюга з дотриманням безпеки та якості продукції (рис. 3.5.).

*Складено автором за даними [76, с. 14]

Рис. 3.5. Система контролю при виробництві молочної продукції

Отже, запровадження європейських стандартів у діяльність молокопереробної галузі України вимагає від виробників молочної сировини здійснення таких заходів:

- проведення реконструкції діючих та будівництво нових молочних ферм, що відповідали б стандартам Європейського Союзу;
- приведення процедур контролю за безпекою та якістю молочної сировини у відповідність до вимог Європейського Союзу;
- зростання частки молока гатунку «екстра» в загальному обсязі молочної продукції;
- покращення системи професійного навчання персоналу, який задіяний у виробництві молочної сировини та молокопродуктів;
- введення процедури аналізу води на підприємствах молочної галузі для забезпечення параметрів Європейського Союзу.

Для того, щоб відповідати вимогам європейського законодавства, державні органи мають здійснити ряд заходів.

Зокрема, потрібно:

- чітко сформулювати правовий статус санітарно–епідеміологічної та ветеринарної служб для унеможливлення дублювання їх функцій та покращення взаємодії між ними;
- збільшити рівень відповідальності виробників молочної сировини за недодержання встановлених вимог;
- привести у відповідність програму ліквідації захворювання та виявлення туберкульозу у господарствах, що постачають молоко для експорту до Європейського Союзу;
- дати офіційним особам, залученим до контролю підприємств, що експортують молочну продукцію, належні знання щодо вимог Європейського Союзу з імпорту молочних продуктів з третіх країн.

Бажання чи небажання виробників молочної продукції та державних органів до втілення в життя кроків у напрямку забезпечення європейських вимог матиме вплив не тільки на змогу вітчизняних виробників вийти на

європейський ринок, а й зайняти там відповідну нішу. Від дотримання вимог щодо якості та безпечності молочної продукції будуть залежати також конкурентні переваги на внутрішньому вітчизняному ринку.

Розробка та впровадження збутової стратегії є вагомим елементом виконання фінансово–економічних завдань підприємства.

Основою вироблення стратегії є оцінка зовнішнього середовища підприємства, що окремо здійснюється за показниками мікро– і загального середовища. При цьому виконується пошук шляхів впливу на його фактори.

Стратегії стимулювання збуту – це система дій, спрямованих на використання маркетингових комунікацій для збільшення ефективності збуту. Це дає змогу за допомогою комунікацій звернутися до майбутнього споживача. Продаж надає змогу розпочати персональний контакт із споживачем. Обслуговування зміцнює позитивне враження споживача та продовжує зв'язки із ним [44, с. 132].

Результатом використання цих трьох складових є обернений зв'язок, управління яким формує основи для лояльності споживачів (Додаток Н).

Іншою елементом управління збутовою діяльністю є формування стратегії поширення товару, направленої на створення політики співпраці з посередниками та партнерами.

Окрім стратегії каналів розподілу, управління збутовою діяльністю має передбачати формування стратегії маркетингових комунікацій.

Найвідомішими видами маркетингових комунікацій, які враховані в стратегії стимулювання збуту підприємств, є зовнішня, телевізійна, радіореклама, розміщення інформації у друкованих ЗМІ. Також застосовуються й інші види комунікацій. Зокрема, виставки у харчовій промисловості виступають засобом для формування дистриб'юторської мережі, пошуку партнерів та посередників [76, с. 14].

Виробники молочних продуктів використовують, у переважних випадках, телевізійну рекламу. Основними продуктами, що рекламуються, є: йогурти, молоко тривалого зберігання, сирки глазуровані.

Рекламуються в основному торгові марки «Данон», «Біла Лінія», «Бурьонка», «Фанні», «На здоров'я», «Президент», а також продукція корпорації «Галактон». Майже відсутня реклама молочної продукції місцевих виробників.

Дуже важливими є стратегії роботи каналів розподілу, а також стимулювання збуту. Однак, щодо останніх, то їх розробка ускладнюється малою наявністю на українському ринку кваліфікованих консалтингових компаній, що б спонукали їх створенню та реалізації.

Вибір схеми розподілу залежить здебільшого від масштабів реалізації та особливостей продукції. Вітчизняні виробники, як правило, утворюють філіали або вибирають ексклюзивних дилерів, в той час як місцеві виробники постачають продукцію в роздрібну торгівлю самостійно.

Пошук напрямів вдосконалення управління збутовою діяльністю потребує регулювання взаємовідносин із кінцевим елементом – роздрібною торгівлею. Аналіз роздрібної торгівлі свідчить про обов'язковість розгляду супермаркетів як найважливіших об'єктів у процесі збутової діяльності підприємств.

Висновки до розділу 3

Фінансова звітність є важливою частиною діяльності підприємства, що сприяє успішному здійсненню підприємницької діяльності, збиранню та систематизації звітних даних про наслідки діяльності підприємства.

Ефективна діяльність підприємства завжди буде в залежності від якості, вірогідності, повноти й неупередженості інформації про зовнішні зміни умов діяльності, а також про внутрішнє становище підприємства.

Внутрішня інформаційна система повинна забезпечувати всіх зацікавлених користувачів інформацією, необхідною для обґрунтування та схвалення управлінських рішень.

Основним джерелом інформування як зовнішніх, так і внутрішніх користувачів виступає фінансова звітність.

Неточність у фінансовій звітності спричиняє помилки у прийнятті управлінських рішень зовнішніми користувачами інформації, до хибних дій менеджерів і керівників різних рівнів всередині підприємства.

При відображенні інформації у звітності зіштовхуються інтереси різних суб'єктів господарювання.

Зовнішні користувачі (можливі інвестори, кредитори, потенційні майбутні контрагенти) зацікавлені в тому, щоб інформація, одержувана з даних фінансової звітності була якнайбільш точнішою та відповідала реальному стану доходів, витрат, активів, пасивів і зобов'язань підприємства.

Ухвалюючи рішення про співпрацю з підприємством, звітність якого досліджується, зовнішні користувачі хочуть звести до мінімуму свої ризики у потенційній майбутній спільній діяльності, тому їх, насамперед, цікавить конкретність наведених даних.

Трохи інше бачення процесу утворення даних фінансової звітності підприємств, що її формують. Вони зацікавлені в тому, щоб дані про розміри активів та прибутковості у фінансових звітах були якнайбільшими, що, в свою чергу, робило б їх привабливішими для зовнішніх користувачів, а розмір зобов'язань, відповідно, занижувати.

Достовірність інформації означає, що вона не має помилок та необ'єктивних суджень і вимірюється її повнотою, нейтральністю, завбачливістю, переважанням сутності над формою.

Поки що в Україні не вдається гарантувати достовірність фінансової звітності. Однією з підстав цього є її зайва складність.

Повнота інформації вимірюється повним відображенням діяльності підприємства, тобто фінансова звітність повинна включати всю інформацію про

фактичні та можливі наслідки операцій та подій, яка може вплинути на рішення, що ухвалюється на її основі. В Україні такої повноти поки немає.

Суб'єктивність інформації фінансової звітності та інші чинники спричинили переорієнтування інформаційного задоволення ринку на інші інструменти оцінювання ефективності діяльності його суб'єктів, які засновані на неформалізованій інформації.

У сучасних умовах, коли збільшується значення комплексного аналізу фінансової звітності як інструменту визначення напрямів сталого розвитку суб'єктів господарювання, виникає необхідність в покращенні методики його здійснення з урахуванням основних закономірностей діяльності підприємств різних організаційно-правових форм.

Для покращення існуючої моделі комплексного аналізу фінансової звітності малого підприємства, пропонуємо здійснювати аналіз з виокремленням наступних етапів:

– визначення цільової функції моделі опрацювання вхідної інформаційної бази. У межах цього етапу виокремлюється об'єкт дослідження та досліджується специфіка його діяльності, проводиться визначення мети та завдань комплексного аналізу фінансової звітності, вивчається представлена інформаційна база та її часові проміжки, формується система напрямів аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств, які є елементами узагальнюючого інтегрального показника, розробляється форма подання кінцевої інформації та пропозицій щодо здійснення заходів з метою досягнення мети комплексного аналізу даних, наведених у фінансовій звітності малого підприємства;

– обґрунтування процедур та здійснення первинного аналізу інформації, її систематизація. При цьому відбувається групування інформаційних джерел та створення системи фінансових показників, визначаються форми обробки вхідної інформації відносно до визначеної сукупності даних;

– вибір потрібної методики аналізу вхідної інформації за певними напрямками дослідження, визначення структури та порядку утворення вихідної

інформації для здійснення комплексного аналізу фінансової звітності малого підприємства;

– підсумок результатів аналітичної обробки даних фінансової звітності. При цьому підбиття підсумків щодо об'єкта дослідження на основі здійснених розрахунків не тільки дає змогу замовникам комплексного аналізу отримати відповіді на визначені ними проблемні запитання, а й виступає основою передбачення зміни економічного потенціалу підприємств;

– формування шляхів майбутнього розвитку фінансово–господарської діяльності підприємства.

Суть даного етапу полягає в передбаченні результатів діяльності об'єкта підприємства з урахуванням визначених напрямів щодо збільшення ефективності діяльності суб'єкта господарювання.

Запропоновані вище пропозиції спрямовані на вдосконалення методики комплексної оцінки фінансової звітності, сприяють активізації проведення внутрішнього та зовнішнього контролю за відповідністю формування відображених у ній показників даних, дають змогу прогнозування фінансової діяльності малих підприємств та сприяють збільшенню її ефективності.

Виробництво продуктів переробки молока на рівні переробних підприємств має проводитися відповідно нормативних документів в контексті систем контролю. Здійснення заходів контролю повинно запобігати, виключати або зменшувати існування небезпечних чинників до дозволеного рівня та зменшувати вірогідність забруднення. Первинне виробництво молочної сировини має відбуватися відповідно до санітарно–гігієнічних та ветеринарних норм і правил.

Отже, запровадження європейських стандартів у діяльність молокопереробної галузі України вимагає від виробників молочної сировини здійснення таких заходів:

– проведення реконструкції діючих та будівництво нових молочних ферм, що відповідали б стандартам Європейського Союзу;

- приведення процедур контролю за безпекою та якістю молочної сировини у відповідність до вимог Європейського Союзу;
- зростання частки молока гатунку «екстра» в загальному об'ємі молочної продукції;
- покращення системи професійного навчання персоналу, який задіяний у виробництві молочної сировини та молокопродуктів;
- введення процедури аналізу води на підприємствах молочної галузі для забезпечення параметрів Європейського Союзу.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У сучасних умовах діяльність підприємства все більше знаходиться в залежності економічної інформації. Економічна інформація має вплив як на ефективність прийнятих економічних рішень, так і на результати фінансової діяльності підприємства. При цьому велике значення надається достовірності, повноті та прозорості інформації, джерелом якої є фінансова звітність.

Загалом фінансову звітність можна охарактеризувати як сукупність узагальнюючих даних бухгалтерського обліку, що систематизовані та наведені у певному вигляді, що дають користувачам відомості про фінансовий стан підприємства, результати його фінансової діяльності, а також про рух грошових коштів та зміни у власному капіталі підприємства за певний період для прийняття цим користувачем певних рішень.

Основним завданням аналізу фінансової звітності є оцінювання результатів господарської діяльності за певні роки, визначення факторів, що позитивно чи негативно вплинули на кінцевий результат діяльності підприємства, ухвалення рішень про затвердження структури балансу підприємства задовільною чи незадовільною, а саме підприємство – платоспроможним чи неплатоспроможним.

Фінансова звітність акумулює у собі усю істотну інформацію, що має відношення до діяльності підприємства і, таким чином, надає зацікавленим користувачам змогу приймати найбільш необхідні рішення.

Повнота та достовірність відображеної фінансових звітах інформації є необхідною умовою її оприлюднення. Інакше, чимало зовнішніх користувачів будуть мати хибне уявлення про результати діяльності підприємства.

Аналіз фінансової звітності підприємства становить собою процес оцінки сьогоdnішнього та майбутнього фінансового стану та фінансових результатів діяльності підприємства з наміром забезпечення ефективного процесу розвитку через оптимізацію фінансової політики. Все це відбувається на основі дослідження пов'язаності та динаміки показників фінансової звітності.

Головною метою складання фінансового звіту суб'єктів малого підприємництва є гарантування загальних інформаційних потреб широкої сфери користувачів про фінансовий стан і результати діяльності малого підприємства для ухвалення управлінських рішень.

Приватне підприємство «Дживальдіс» є виробником продуктів переробки молока. Розвиток цієї галузі промисловості викликаний попитом закладів громадського харчування, а також зацікавленістю широких верств населення в якісній продукції. Основними видами діяльності підприємства є виробництво продукції з переробки молока: молока в пакетах, масло фасоване, масло блочне, казеїн, обезжирене молоко.

Підприємство здійснює взаємовигідне співробітництво з постачальниками молочної сировини, а також з широким колом підприємств, що постачають товари і послуги для виробництва.

Основою формування даних фінансової звітності підприємства є вірогідність їх значень. Зважаючи на основні закономірності сучасного функціонування підприємств в Україні, великий обсяг робіт, що виконуються вручну при веденні обліку, зацікавленість суб'єктів підприємницької діяльності у певному коригуванні значень, що мають бути зафіксовані у звітності, та інші чинники впливу, досягнути повної достовірності показників фінансової звітності є водночас дуже складним, але і дуже відповідальним завданням.

Ключовим етапом при здійсненні комплексної оцінки підприємства для ухвалення управлінських рішень є утворення системи аналітичних показників, яка має гарантувати об'єктивність та змістовність інформації, що дає характеристику досліджуваним явищам та процесам.

На нашу думку, для вимог інтегрального оцінювання потрібно використовувати систему відносних факторних показників.

Першорядним чинником для проведення комплексної оцінки фінансового стану підприємства є формування моделі обробки вхідної бази інформації. Така модель є аргументованим, відповідно до спеціальних характеристик певного

випадку комплексного аналізу, органічним синтезом математичних та аналітичних методів дослідження.

Для покращення існуючої моделі комплексного аналізу фінансової звітності малого підприємства, пропонуємо здійснювати аналіз з виокремленням наступних етапів:

– визначення цільової функції моделі опрацювання вхідної інформаційної бази. У межах цього етапу виокремлюється об'єкт дослідження та досліджується специфіка його діяльності, проводиться визначення мети та завдань комплексного аналізу фінансової звітності, вивчається представлена інформаційна база та її часові проміжки, формується система напрямів аналізу фінансово–господарської діяльності підприємств, які є елементами узагальнюючого інтегрального показника, розробляється форма подання кінцевої інформації та пропозицій щодо здійснення заходів з метою досягнення мети комплексного аналізу даних, наведених у фінансовій звітності малого підприємства;

– обґрунтування процедур та здійснення первинного аналізу інформації, її систематизація. При цьому відбувається групування інформаційних джерел та створення системи фінансових показників, визначаються форми обробки вхідної інформації відносно до визначеної сукупності даних;

– вибір потрібної методики аналізу вхідної інформації за певними напрямками дослідження, визначення структури та порядку утворення вихідної інформації для здійснення комплексного аналізу фінансової звітності малого підприємства;

– підсумок результатів аналітичної обробки даних фінансової звітності. При цьому підбиття підсумків щодо об'єкта дослідження на основі здійснених розрахунків не тільки дає змогу замовникам комплексного аналізу отримати відповіді на визначені ними проблемні запитання, а й виступає основою передбачення зміни економічного потенціалу підприємств;

– формування шляхів майбутнього розвитку фінансово-господарської діяльності підприємства. Суть даного етапу полягає в передбаченні результатів

діяльності об'єкта підприємства з урахуванням визначених напрямів щодо збільшення ефективності діяльності суб'єкта господарювання.

Запропоновані нами пропозиції спрямовані на вдосконалення методики комплексного аналізу фінансової звітності, сприяють активізації здійснення внутрішнього та зовнішнього контролю за відповідністю формування відображених у ній показників даних, дають можливість прогнозування фінансово-господарської діяльності малих підприємств та сприяють збільшенню її ефективності.

Внесені зміни в Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», затверджені Верховною Радою 05 жовтня 2017 року, закріпили перехід вітчизняних підприємств на міжнародні стандарти фінансової звітності: «Для складання фінансової звітності застосовуються міжнародні стандарти, які викладені державною мовою та офіційно оприлюднені на веб-сторінці центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку» [30].

Міжнародні стандарти фінансової звітності – це нова фінансова мова, якою спілкуються підприємства провідних країн світу. Вивчення цієї мови допоможе Україні активніше брати участь у процесах інтеграції та глобалізації, дозволить наблизитися до великих світових фінансових інституцій.

Звітність, сформована відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності, відрізняється високою інформативністю для користувача. Застосування міжнародних стандартів фінансової звітності допомагає компаніям, зокрема, українським, одержати достовірну інформацію про свою діяльність.

Система управління показує високу ефективність не лише тоді, коли керівники підприємств, які приймають управлінські рішення та формують форми контролю, і працівники, які беруть на себе відповідальність за реалізацію рішень, діють злагоджено, але й тоді, коли між рівнями управління (інституційним, управлінським та операційним) відпрацьований зрозумілий та

чіткий механізм взаємовідносин. Відсутність такого механізму між рівнями управління зменшує управлінську ефективність усієї системи.

Покращення системи управління підприємством повинно відбуватися за наступними основними напрямками:

- поліпшення організаційної структури управління підприємством;
- покращення організації менеджменту та бізнес-процесів через удосконалення системи планування, обліку та контролю за основними показниками діяльності підприємства;
- підвищення управління виробничими ресурсами та запасами;
- удосконалення ефективності управління інноваційними процесами на підприємстві, покращення якості продукції, що виготовляється.

Молочна промисловість є однією з провідних у харчовій та переробній галузях та формує досить привабливий за обсягами ринок.

Криза української економіки визначила слабкі місця молокопереробної галузі України, зокрема низький рівень технологічного забезпечення молокопереробних підприємств; низький рівень забезпеченості сировиною; невеликі можливості широкого розмежування асортименту через низьку якість сировини; зменшення попиту на продукти переробки через низьку купівельну спроможність населення; високий рівень конкуренції зі сторони потужних підприємств, що оснащені сучасним обладнанням і технологіями та випускають молочну продукцію під відомими товарними знаками.

Через значну конкуренцію на сировинному ринку, виробництво готової молочної продукції все частіше концентрується на великих підприємствах, що вкладають неабиякі кошти в удосконалення виробництва, миттєво реагують на зміни кон'юнктури ринку, постійно розширюють свій асортимент та, щоб не втратити свою нішу на ринку, збільшують ринок збуту завдяки пошуку нових споживачів та експортних поставок.

Напрямки розвитку підприємств базуються на двох складових – сучасному високотехнологічному виробництві та якісній натуральній сировині.

Сучасна європейська безконтактна технологія виробництва дозволяє забезпечити високий ступінь чистоти харчового виробництва.

Щоб продукція була конкурентоздатною на внутрішньому та зовнішньому ринку, мають бути сформовані вимоги до виробництва молока та продуктів його переробки, а також вимоги до їх маркування, транспортування, фасування, контролю якості готової продукції, зберігання, реалізації та утилізації.

Виробництво продуктів переробки молока має проводитися відповідно нормативних документів систем контролю. Здійснення заходів контролю повинно запобігати, виключати або зменшувати існування небезпечних чинників до дозволеного рівня та зменшувати вірогідність забруднення. Первинне виробництво молочної сировини має відбуватися відповідно до санітарно-гігієнічних та ветеринарних норм і правил.

Отже, запровадження європейських стандартів у діяльність молокопереробної галузі України вимагає від виробників молочної сировини здійснення таких заходів:

- проведення реконструкції діючих та будівництво нових молочних ферм, що відповідали б стандартам Європейського Союзу;
- приведення процедур контролю за безпекою та якістю молочної сировини у відповідність до вимог Європейського Союзу;
- зростання частки молока гатунку «екстра» в загальному об'ємі молочної продукції;
- покращення системи професійного навчання персоналу, який задіяний у виробництві молочної сировини та молокопродуктів;
- введення процедури аналізу води на підприємствах молочної галузі для забезпечення параметрів Європейського Союзу.

Готовність виробників молочної продукції до забезпечення європейських вимог визначатиме їх спроможність вийти на європейський ринок. А від дотримання вимог щодо якості та безпечності молочної продукції будуть залежати ще й конкурентні переваги на внутрішньому вітчизняному ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Абдуллін Р. Нові підходи до управління підприємствами в Україні. Підприємництво, господарство і право, 2014. № 10. С. 216–218.
2. Азарова А. О., Рузакова О.В. Математичні моделі та методи оцінювання фінансового стану підприємства: монографія. Вінниця: ВНТУ, 2010. 172 с.
3. Амеліна О. В. Креативний облік та маніпулювання фінансовою звітністю. Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна, 2011. Вип. 35. С. 9–12.
4. Аналіз господарської діяльності : навчальний посібник [за заг. ред. І.В. Сіменко, Т.Д. Косової] – К. : «Центр учбової літератури», 2013. 384 с.
5. Аніловська Г. Я., Столяренко О.О. Фінансовий аналіз : навч. посібник. Львів : ЛДУВС, 2012. 403 с.
6. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика : навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2009. 328 с.
7. Безверхий К. В., Бочуля Т.В. Інформаційний комплекс облікової системи та звітність в Україні : монографія. К. : ЦУЛ, 2013. 184 с.
8. Белова І.М., Спільник І.В. Бухгалтерський облік в Україні у ХІХ-ХХ столітті. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. №14, Ч. 1, 2017. С. 22-26.
9. Бернстайн Л.А. Анализ финансовой отчетности: теория, практика и интерпретация: Пер. с англ. Научн. ред. перевода чл.-корр. РАН И.И. Елисеева. Гл. редактор серии проф. Я. В. Соколов. М.: Финансы и статистика, 2002. 624 с.
10. Білик В. Г. Облік і відображення в звітності фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств в умовах реформування. Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. Вип.1, – К.: Науково-дослідний економічний інститут, 2006. – С. 127 – 129.
11. Білик М. Д., Білик Т. О. Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка та прогнозування: монографія. К: ТОВ «ПанТот», 2012. 280 с.
12. Бланк І. О. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Київ : Ельга, 2008. 723 с.
13. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік : підручник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 480 с.
14. Бруханський Р. Ф., Пуцентейло П.Р. Формування системи професійної підготовки бухгалтера-аналітика. Інноваційна економіка, 2016. № 5-6 (63). С. 187–198.

15. Бруханський, Р. Ф. Аналіз вимог до побудови стратегічно-орієнтованої системи бухгалтерського обліку. Тези Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції аспірантів, молодих учених та студентів, присвяченої Дню науки. Житомир : ЖДТУ, 2014. С. 188-189.
16. Буфатіна І. В. Роль фінансової звітності в інформаційному забезпеченні прийняття рішень. Розвиток науки про бухгалтерський облік. Збірник тез та текстів виступів на науковій конференції, 23–24 листопада 2017 р. ч. 1. Житомир: ЖІТІ, 2014. С. 27–32.
17. Верига Ю. А., Зима Г.І., Кулявець Н.О. План рахунків бухгалтерського обліку: навч. посібник. К. : ЦУЛ, 2010. 176 с.
18. Верига Г. В., Савро А. Міжнародні стандарти фінансової звітності. Бухгалтерський облік і аудит. 2010, № 9. С. 19–25.
19. Войнаренко М. П., Пономарьова Н.А., Замазій О.В. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту: навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2010. 488 с.
20. Воронко О. С., Штепа Н.П. Економічний аналіз: навч. посібник / О. С. Воронко, Н. П. Штепа. Львів : «Новий Світ – 2000», 2012. 279 с.
21. Гейер Е. С., Головащенко О. М., Наумчук О. А., Тимчина Л. І. Звітність підприємства: навчальний посібник. Донецьк : ДонНУЕТ, 2014, 435 с.
22. Городня Т. А. Аналіз фінансового стану та вдосконалення контролю за фінансовими показниками підприємства. Науковий вісник НЛТУ України, 2012. Вип. 20.1. С. 183–186.
23. Господарський кодекс України, документ №436-ІУ від 16.01.2003 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
24. Грабовецький Б. Є., Шварц Б.Є. Фінансовий аналіз та звітність : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2011. 281 с.
25. Гринів Б. Проблеми бухгалтерського балансу: його використання в аналізі. Бухгалтерський облік і аудит, 2015. №1. С. 11–15.
26. Гуменюк О. Організація і реалізація системи аналітичного забезпечення діяльності підприємства. Теоретичні та прикладні аспекти розвитку аграрного бізнесу України : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю [м. Тернопіль, 28 жовт. 2015 р.] / редкол. : Б. О. Язлюк, П. Р. Пуцентейло, Ю. І. Гайда [та ін.] ; відп. за вип. П. Р. Пуцентейло. - Тернопіль : Економічна думка, 2015. С. 88-92.
27. Дідоренко Т. Організація - предмет методології бухгалтерського обліку. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації : міжнар. зб. наук. праць. 2014. Вип. 3. С. 19-22.
28. Жолнер І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами : навч. посіб. К. : НУХТ, 2012. 335 с.
29. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», документ 996-14, у редакції від 16.11.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

30. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень» № 2164-VIII від 05.10.2017 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2164-19>
31. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 № 291 (зі змінами та доповненнями) URL: <http://www.uapravo.net/data/akt450/page1.htm>.
32. Карпенко О. В., Любимов М.О. Проблеми розробки методичної бази системи управлінської звітності. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. Науки: економіка, політологія, історія, 2012. № 1 (153). С. 12–21.
33. Картузова Т. В. Необхідність переходу України на міжнародні стандарти фінансової звітності. Науковий вісник НЛТУ України, 2014. № 20.9. С. 176–179.
34. Кіндрацька Л. М. Звітність у загальній обліковій системі суб'єктів господарювання: розвиток та вдосконалення. Вісник Львівської комерційної академії. Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. Вип. 35. С. 175–178.
35. Ковальчук Т. М., Вергун А.І. Фінансовий аналіз у системі управління реальними інвестиціями: монографія. Чернівці : ЧНУ, 2011. – 246 с.
36. Косова Т. Д. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. К. : ЦУЛ, 2013. 440 с.
37. Костирко Р.О. Фінансовий аналіз: Навч. посібник. Х.: Фактор, 2007. 246 с.
38. Крупельницька І. Г. Звітність підприємств: навчальний посібник. К. : ЦУЛ, 2012. 232 с.
39. Лагун М. І. Методичні аспекти аналізу фінансового стану підприємств у контексті прийняття управлінських рішень. Формування ринкових відносин в Україні, 2012. №7. С. 16 – 40.
40. Левицька С. О., Лебедзевич Я.В., Осадча О.О. Звітність підприємств: підручник. Острого : НУ “Острозька академія”, 2012. 230 с.
41. Лень В. С., Гливенко В. В. Звітність підприємства: підручник. – 3–тє вид., перероб. і допов. К. : Каравела, 2010. 672 с.
42. Лукін В. О. Звітність підприємства: опорний конспект лекцій. Харків: ХІБС УБС НБУ, 2014. 164 с.
43. Магопець О. А. Фінансовий аналіз: навч. посібник. Кіровоград : КОД, 2010. 279 с.
44. Макаренко М. В. Формування механізму управління ефективним функціонуванням молокопереробного підприємства. Актуальні проблеми економіки, 2014. №1. С. 126–135.

- 45.Макаренко Ю. П. Розробка методики проведення комплексного аналізу фінансової звітності підприємств. Агросвіт, 2014. №4. С. 37–43.
- 46.Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затв. наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433 URL: <http://www.minfin.gov.ua>
- 47.Мних Є.В., Барабаш Н.С. Фінансовий аналіз : підручник. К. : Київ. нац. торг.- екон. Ун-т, 2014. 536 с.
- 48.Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності підприємств в умовах інституційних трансформацій : колект. моногр. Р. Ф. Бруханський, П. Р. Пуцентейло, І. М. Белова [та ін.]. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2017. 388 с.
- 49.Обущак Т. А. Сутність фінансового стану підприємства. Актуальні проблеми економіки, 2014. № 9. С. 92–100.
- 50.Озеран А. В. Гармонізація фінансової звітності підприємств з міжнародними стандартами та потребами управління. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальність 08.00.09 – «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)». К., 2015 р. 570 с. URL: <https://kneu.edu.ua/userfiles/d-26.006.06/2016/dis.pdf>
- 51.Палюх М. Роль бухгалтерського обліку в системі управління підприємством. Обліково-аналітичне та правове забезпечення інституційних секторів економіки України в умовах євроінтеграції та інноваційного розвитку : зб. наук. праць всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю [м. Тернопіль, 30 берез. 2017 р.]. Тернопіль. Крок, 2017. С. 42-44.
- 52.Пантелеев В. П. Застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні: монографія. Харків : Харк. нац. Ун-т ім. В. Н. Каразіна, 2011. 328 с.
- 53.Податковий кодекс України, документ від 02.12.2010. № 2755-ІУ. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
- 54.Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України, прийнятий Верховною Радою України 16.07.1999 № 996-XIV URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
- 55.Про затвердження Методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій: наказ Аген. запобіг. банкрутству від 23.02.1998 № 22 . Офіційний вісник України. 1998. № 13. с. 211.
- 56.Про затвердження Методики проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій: наказ Аген. запобіг. банкрутству від 27.06.1997 № 81. Офіційний вісник України, 1997. № 32. с. 144.

57. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
58. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Мінфіну України від 30.11.99 р. № 291 URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>
59. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»: наказ Мінфіну від 25.02.2000 № 39. Офіційний вісник України. – 2000. – № 11. с. 296.
60. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності: постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 № 419. Офіційний вісник України, 2000. № 9. с. 21.
61. Про затвердження Порядку проведення оцінки фінансового стану потенційного бенефіціара інвестиційного проекту, реалізація якого передбачається на умовах фінансової самоокупності, а також визначення виду забезпечення для обслуговування та погашення позики, наданої за рахунок коштів міжнародних фінансових організацій, обслуговування якої здійснюватиметься за рахунок коштів бенефіціара»: наказ Міністерства фінансів України від 14.07.2016. № 616 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1095-16#n136>
62. Про затвердження спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку: наказ Мінфіну України від 19.04.2001 № 186. Офіційний вісник України, 2001. № 19. с. 99.
63. Про прийняття Конституції України і введення її в дію, Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254>
64. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: закон України від 22.03.2012 р. № 4618–VI. Офіційний вісник України, 2012. № 30. с. 55.
65. Прокопенко І.Ф. Методика і методологія економічного аналізу: Підручник. Видавництво ЦУЛ, 2008. - 430 с.
66. Пуцентейло П. Р. Аналітичне забезпечення діяльності підприємства. Сталий розвиток економіки. 2015. № 1. С. 168-174.
67. Руда Р. В. Аналіз фінансового стану підприємств та його значення в сучасних умовах. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2014. – №3 (7), С. 54–59.
68. Сава А., Палюх М., Завитій О., Семенишена Н. Теоретичні засади бухгалтерського обліку в системі управління. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації: міжнар. зб. наук. пр. 2017. Вип. 1-2, С. 21-28.

69. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : Навчальний посібник. - 3-тє вид., випр. і доп. Київ : «Знання», 2007. 668 с. (Вища освіта ХХІ століття).
70. Семенов Г. А., Ярошевская О. В. Діагностика фінансово-економічного стану молокопереробного підприємства. Вісник економічної науки України, 2014. № 1. С. 136–141.
71. Смірнова О. М., Стадник М. В. Фінансова звітність : історичний аспект розвитку та сучасні орієнтири. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації : Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 2. Тернопіль : Крок, 2014. С. 116–119.
72. Спільник І. В. Аналіз забезпеченості підприємства власним капіталом. Стан та перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні : матеріали ІІІ міжнародної науково-практичної конференції, 10-11 жовтня 2014 р., Тернопіль: ТНЕУ, 2014. С. 253-255.
73. Спільник І. В. Аналіз фінансової діяльності фірми. Наукові записки. Тернопіль. “Економічна думка”, 2006. Випуск 16. С. 78-82.
74. Спільник І. В., Загородна О. М. Економічний аналіз : навч.- метод. комплекс дисципліни. – Тернопіль: ТНЕУ, 2012. 432 с.
75. Спільник І. В., Тинська І. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу і проблеми його вдосконалення. Економічний аналіз. Збірник наукових праць кафедри економічного аналізу і статистики ТНЕУ. Тернопіль: Економічна думка, 2011. - Випуск 8, Ч. 2. С. 423-425.
76. Спільник І. Сутність обліку та актуальність вивчення його історії. Прикладна економіка - від теорії до практики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. [м. Тернопіль, 27 жовт. 2017 р. Тернопіль : ФОП Осадца Ю. В., 2017. С. 166-169.
77. Спільник І., Загородна О. Грошові потоки підприємства: комплексний аналіз за даними фінансової звітності. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2017. Випуск 1-2., С. 62-80.
78. Спільник І., Палюх М. Цифровий формат фінансової звітності: сутність, переваги, перспективи. Цифрова економіка: тренди та перспективи : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Тернопіль, 25 жовтня 2018 р. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2018. С. 115-117.
79. Тігова Т. М., Селіверстова Л. С., Процюк Т. Б. Аналіз фінансової звітності: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 268 с.
80. Трачова Д. М., Сахно Л. А. Перехід на міжнародні стандарти обліку та звітності: проблеми та перспективи. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). Мелітополь : Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2012. № 2 (18), том 6. С. 270–276.

81. Трусова Н. В. Фінансовий аналіз підприємства: теорія та практика : навч. посібник : рекомендовано МОН України. Мелітополь : Видавничий будинок ММД, 2012. 392 с.
82. Уолш К. Ключові фінансові показники. Аналіз та управління розвитком підприємства. Пер. з англ. К.: Всеуито; Наукова думка, 2001. 367 с.
83. Хелферт Э. Техника финансового анализа/ Пер. с англ. под ред. Л.П. Белых. М. : Аудит, ЮНИТИ, 1996. 663 с.
84. Хома І. Б., Андрушко Н.І., Слюсарчик К.М. Фінансовий аналіз : Навч. посібник. Львів : Львівська політехніка, 2012. 339 с.
85. Хомин П. І. Облікове забезпечення звітності про фінансові результати має бути методологічно обґрунтованим. Бухгалтерський облік і аудит. №6, 2014. С. 9–15.
86. Цал–Цалко Ю. С., Мороз Ю.Ю., Суліменко Л.А. Фінансовий аналіз : підручник. Житомир : Рута, 2012. 608 с.
87. Чернелевський Л. М., Слободян Н.Г., Михайленко О.В. Аналіз діяльності підприємств та банківських установ : економічний, фінансово–інвестиційний, стратегічний: підручник. 2–ге вид., перероб. та доп. К. : Хай–Тек–Прес, 2014. 640 с.
88. Черниш С. С. Проблеми застосування методик аналізу фінансового стану на вітчизняних підприємствах. Інноваційна економіка, 2012. № 5. С.142–146.
89. Шаблиста Л. Механізм подолання збитковості підприємства і забезпечення їх фінансової стійкості. Економіка України, 2014.– № 6. – С. 53–64.
90. Шеверя Я. В. Удосконалення методів аналізу та прийняття управлінських рішень на основі комплексної моделі фінансової звітності. Школа професійного бухгалтера. № 11(95), 2013. С. 29–33.
91. Шифріна Н. І. Експрес–аналіз фінансового стану підприємства. Вісник економіки транспорту і промисловості, 2014. № 35. С. 191–194.
92. Шкарабан С. І., Спільник І.В., Шеремета М.Й. Фінансовий аналіз: навчально-методичний комплекс дисципліни. Тернопіль: Видавництво ТНЕУ «Економічна думка», 2009. 252 с.
93. Яремко І. Й., Федак Т.В. Балансознавство у контексті і форматі методології економічної науки. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. Вісник Національного університету “Львівська політехніка”, 2013. № 647. С. 547–552.
94. Яріш П. М., Касьянова Ю.В. Методи проведення аналізу фінансових результатів діяльності організацій. Управління розвитком. 2013. № 4 (144). С. 159–162.

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Факультет аграрної економіки та менеджменту
Кафедра обліку та економіко-правового забезпечення
агропромислового бізнесу

МЕЛЬНИК Ольга Іванівна

ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ
ПІДПРИЄМСТВА/
INFORMATIONAL BASIS AND ANALYSIS OF ENTERPRISE'S
FINANCIAL POSITION

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма «Облік і правове забезпечення
агропромислового бізнесу»
Випускна кваліфікаційна робота за освітнім ступенем «магістр»

Частина 2

ДОДАТКИ

Тернопіль - 2018